25ՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 6912 — 30 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ 1908 — ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ — 17 ՐԱՄԱԶԱՆ — 13 Octobre 1908 — 25me année — N. 6912

"ԱՐԵՒԵԼՔ„
ՏԷՐ ԵՒ ՏՆՕՐԷՆ
ԳԱՐԵԳԻՆ ՊՕՅԱՃԵԱՆ
Կ. ՊՈԼԻՍ, ԳԱԼԱԹԻԱ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ՊԱՅՄԱՆՆԵՐԸ
Կ. Պոլսոյ համար տարեկան 80 Ղրշ.
» » վեցամսեայ 45 »
Դուրսը՝ Եւրոպա համար տարեկան 108 »
» » » վեցամսեայ 60 »
Օտար երկիրներու համար տարեկան 25 Ֆր.
» » » վեցամսեայ 20 »
Թղթատարի ծախքը մեր վրայ

10 ՓԱՐԱ

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ ԱԶԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

آرمولك
ارمنیجه یومی و سیاسی غزته
صاحب امتیازی قره‌کین بویاجیان
درعلیه قلطه

AREVELIK
JOURNAL ARMÉNIEN
Directeur-Propriétaire
KARÉKIN BOYADJIAN
Cons/ple, Galata

10 PARAS

ԽՄԲԱԳՐԱՊԵՏ
ԵՐ. ՍՐՄԱՔԷՇԽԱՆԼԵԱՆ

ԳԵՐՄԱՆ ԵՒ ՕՍՄ. ԿԱՅՍՐՈՒԹԵԱՆՑ ՅԱՐԱԲԵՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ

Պերլինի ծանանուն նոր դեսպանը վաղը կէս օրէն առաջ ուրա կը ժամանէ։ Ընդունելութեան համար, թէ դեսպանատան պաշտօնականութիւնը և թէ տեղւոյն փոքր ու տմտղան գաղթականութենէն ներկայացուցիչներ կայարանը պիտի գլուխնուին։ Նիզամի փոչային քարի գալուստ մաղթելէ յետոյ, չմոռնանք նշանակել թէ ինքը բանական փափաք և ազնիւ պաշտօնի մը գլուխն է որ կ'անցնի։ Դեսպանի մը գլխաւոր պարտականութիւններէն մէկն է, այն երկրին հետ, ուր ինքը իբր ներկայացուցիչ դրկուած է, իր հայրենիքին փոխադարձ յարաբերութիւնները որչափ կարելի է լաւագոյն կերպով մշակել և բարեկամական ու մտերմական դարձնել զանոնք։ Մեր նոր դեսպանը, իր այս ուղղութեամբ ընելիք աշխատութիւններուն համար, իր առջեւ բանական կարծր ու գժուար մշակելի հող մը պիտի գտնէ, որովհետև այս բոլորէս դերմանական և օսմանեան կայսրութիւններու միջեւ տիրող յարաբերութիւնները անհամեմատելի վիճակի մը մէջ կը գտնուին անկասկած։

Որչափ որ ալ օսմ. նախարարապետը, այս կամ այն նախարարը, յեղափոխական կոմսիկցիութեանց վարիչները, դիւանագիտական խոնարհութեամբ ներքեւցին Օսմանեան Կայսրութեան մէջ տիրող հակագերմանական զգացումներուն հանդէպ, ասոնք արդէն գոյութիւն ունեցող իրողութիւն մը չի կրնար իր դրութիւնը կորսնցնել։ Գերմանացիք իրենք ալ այդ բանին համոզուած են թէեւ, սակայն իրենց չարերը կը պահանջեն որ իրողութիւնները չտեսնելու զարնեն և կամ անոնց տարբեր գոյն մը տան ու չարժանի ներեր անկանոնութիւնն ու անիրաւ ոգիներու դրամներ։ Այս ձգտումներով է որ կ'առաջնորդուին իրենց յօդուածներուն մէջ գերմանական թերթերը մեծ մասամբ, սկսեալ պաշտօնական, պանդանողականներէ, մինչեւ ծայրագոյն ազատականներ։ Թէեւ Գերմանիոյ մէջ գրեթէ չկան բաւական բուն ու ամբողջ խմաստով ազատական թերթեր, սակայն այս բացառութիւնը ընդունինք առ այժմ, քանի որ գէթ կան ստիպմներ որոնք իրենք իրենց այդ անունը տուած են։ Ասոնց մէջ առաջնակարգ տեղ մը կը գրաւէ Պերլիներ Թակեպլաք։ Որ Գերմանիոյն զուրս ալ բանական տարածուած թերթ մըն է։ Պերլիներ Թակեպլաքի հետ հաշուեյարգարութեան մը մտնելէ առաջ, ուզած է իր քաղաքական դիրքը ճշդել։ որովհետեւ իր այդ դիրքէն կարելի պիտի ըլլայ լաւագոյնս դատել իր իսկական արժէքը։ Պերլիներ Թակեպլաք լոկ հրեաներու չնորհուն պաշտպանութեանը համար հիմնուած թերթ մըն է։ Իր ծրագրին հետաքրքրման մէջ հակասեմիտոնց չմասնակցելու համար, ստիպուած է իր ծայրագոյն ազատական ցոյց տալ ինքզինքը։ միւս կողմէ, կասկածութենէն չնայելու համար խոյս կուտայ ընկերվարականներէ, որով չարունակ այդ երկու կուսակցութեանց քաղաքական ուղղութեան մէջեւ կը տարուբերի։ Կառավարական չշրջանակներու վրայ ունեցած իր ազդեցութիւնը հնասար է զէրօի։ (արդէն Գերմանիոյ մէջ ո՛չ մէկ թերթ որ և է ազդեցութիւն ունի վարչութեան վրայ։)

Այս կարճ քայլ ճշդրիտ կերպով արտայայտուած նկարագրի պատկերացումէն յետոյ, դիտելի է ըմբռնել, թէ ինչպէս արդեօք Պերլիներ Թակեպլաք սմինէն ուելի եռանդուն կերպով վր չհանդիսանալ մեր երկրով եւ ինչու։ Հարցադրուած է միշտ ամէն ինչ որոշ կողմնակալութեամբ մը տեսնել ու դատել։ Ասկէ մէկ քանի շաբաթներ առաջ Նոյն թերթին աշխատակից Տէրընպուրգի (գաղթական գործոց Տնօրէնին ծերունի հայրը) առաջնորդող յօդուածի մէջ կը դրէր, թէ Պոլսոյ մէջ ուելի ունեցած հակագերման ցոյցերը մէկ քանի անկարեւոր Հայերու գործերն են։ Երէկ իրենուան թերթին մէջ, Պերլիներ Թակեպլաքի Հռոմի թղթակիցը հետեւեալ բառերը կը դնէ Սէլիմ Մէլհամէ փաշայի որդւոյն Հալիմ պէյի բերանը։

«Օսմ. Կայսրութեան մէջ հոգեղերման հասնող մը գոյութիւն չունի։ Հոն Գերմանիոյ նկատմամբ միակ զգացում մը կը տիրապետէ։ երախտագիտութիւն։ Մեր սպաները Գերմանիոյ մէջ ուսած են և կամ աշակերտներն են Ծոն տէր Կոլցի։ Օսմանցի վաճառականները ուսած ըլլան գերմանական ապրանքները պոյքոթի ենթարկել։ յիմար յերիւրանք(*)։ Թերեւս մէկ քանի այդ օրինակ պատահմանները ընդհանրացուցած ըլլան, մանաւանդ որ ասոնց հեղինակները փատաւորէն մանմանակոմներ չեն։ Նոյնը պէտք է ըսել նաեւ հակագերման ցոյցերու համար, որոնք իբր թէ տեղի ունեցած ըլլան։ Ստոյգ իմ, մէկ քանի պոռպռացողներու գործը եղած ըլլալու է առ։» Այս տողերէն վերջ, Թղթակիցը խղճմտութիւնը կ'ունենայ տուկերելու թէ, նոյնիսկ Հալիմ պէյի կարծիքով, երիտասարդ Թուրքերու հանմակրութիւնները դէպի Անգլիա կը հակին։

Կատարելապէս ծիծաղելի է, երբ Պեր. Թակեպլաք Օսմանցիներու մասնագերմանոց համար եւրոպական դպացումներ տեսնել կը փափաքի։ Արդեօք Գերմանիոյ որ բարեբարութիւններուն համար երախտապարտ ըլլալու ենք։ Մեր այսօրուան ամենաթանկագին ինչքը Սամմանագրութիւնն է։ զայն ձեռք բերելու համար թափուած աշխատութիւններու մէջ Գերմանիան ինչ բաժին ունեցած է։ Մեր մը յեղափոխական կուսակցութիւնը համարձակած է գերմանական հողի վրայ հաստատուիլ ու գործել։ Ով է եղած մեր հին բեմիմը ներքոյզոը ու քաջալերողը և ով է եղած այն յարաբերութիւնները օգտագործելով ինքզինքը պարարտացնել։ Երբ ամբողջ Օսմ. Կայսրութեան մէջ, բռնակալութեան ճիրաններուն տակ հազարաւոր սուրի և հրի գոհերը կ'ըլլային, Գերմանիա ո՛չ թէ միայն չուզեց որ և է պէտք բարձր մը իսկ բարձրացնել, այլ իր բանեան ընթացքով ուելի հրահրեց սիրող խմգմութիւնները։ Վիլհելմ կայսրը իր դէպի Երուսաղէմ և Պոլիս կատարած ճամբորդութիւններով ու բարեխոնարհ ցոյցերով, ինքզինքը նոյնացուց Օսմ. Կայսրութիւնը դէպի կործանում առաջնորդող անխիղճներուն հետ, և անօթութենէ մեռնողներու ինչքերով հարստացողներու ձեռքէն սացած թանկագին նուէրներով ու իր բարեկամ Քրուբի համար ուրուած ապապարանքներով ծանրաբեռնուած, յաղթական իր երկիրը վերադարձաւ, ինքզինքը Իսլամներու պաշտպանը հռչակելով !!։

Պեր. Թակեպլաք պահեմտիք կերպով ջանացեր է Հայերը վարկաբեկել, և ասիկա հենէն ի վեր։ Այս մարդիկը մեր յեղափոխականները ասադակներ ու Հայերուն կողոքման եւ բնաջնջման միակ պատճառները հռչակեցին։ Երիտասարդ Թուրքերու յարժումները ապացոյն ու ապնոց ծրագիրները հեղինեցին։ Հիմա երբ ոյժը յեղափոխականներու ձեռքն է և ուրացում մը անարժէք, սկսած են չողոքրկել մահմմատականութիւնը, Թուրքերը, գրգռելով զանոնք մասնաւորապէս Հայերու դէմ։ Օսմանեան ներկայ կայսրութեան մէջ տիրող ազգերու եղբայրակցութիւնը ո՛չի տիր որ ալ հաստատուն ըլլայ, կրնայ սակայն, իր նախնական քայլերուն մէջ, այս կարգի ազդեցութիւններէ վնասուիլ։ Այս վտանգը մենք աչքի առջեւ ունենալով, բան ամէնէ պէտք է որունենք մեր քաղաքական գործունէութեան ուղղութիւնը։ Ու եթէ հարկ ըլլայ, նոյն իսկ խրատելու չենք, մեր ազ-գերմանասէր զգացումները պահելով հանդերձ, չանա-

(*) Երեսանութիւնը եկաւ պարզացնել, գերմաններուն համար չատ անախորժ կերպով, թէ այդ զգացումը ո՛ր-քան սիրական էր և ուժգին։ Ծ. Խ.

Մի քանի բոլորէից յետոյ լոկի եղաւ հաղորդում ստանալու ձայն, որ հետզհետէ սատականալով և ապա սատիճանաբար նուազելով, վերջը հեղձուցիչ խոխոջի վերածուեցաւ։ Օրիորդը ցնցուեցաւ։ Այդ ակամայ հոգը ծանօթ էր նրան և ամբողջ ամրոցին։ Նա դուրս էր վիժում խորտակուած կուրծքից և փտած թոքերից։ Այժմ դիտէր օրիորդը, թէ ով էր տիկնոջ խօսակիցը։ «Մի բան կայ»... մտածեց նա և լարեց իւր բոլոր ուշադրութիւնը։

Յանկարծ դանդաղանուեցաւ նա, որպէս դանդաղիվում է մի մարդ, երբ կայծակը չանցնում է մերձակայքում և լսելի է լինում որոնման ահեղ գղրդիւնը։ Բայց նրա լսածը երկու բառերը էին միայն. մէկը Մուշեղի անունը, միւսը՝ մի այլ սոսկալի բառ...

Առանձնարանում տիրեց խորին լռութիւն։ Այժմ առաջուայ չշնչիւնն անգամ չէր լսւում։ Երեւում էր, որ տիկնոջ խօսակիցը, վերջին պատասէրը առանալուց յետոյ, դուրս գնաց միւս դռնից, որ բացւում էր դէպի կանանոցի փոքրիկ բակը։

Օրիորդը հեռացաւ իւր դարանից, մտածելով, որ տիկինը կարող էր յանկարծ դուրս գալ և ոչնոնեղ տեսնել նրան։ Նա մօտեցաւ դռնէին դռանը, որ ինքը կողպել էր, բացաւեց, յետոյ սկսեց գորգերի վրայ սփռուած տերեւները և ծաղիկների թերթիկները հաւաքել։ Բարձրը դեռ ընկած էին իրանց տեղում։ Բաւական գործ կար, որ եթէ տիկինը դուրս գալու լինէր, նրան զբաղուած տեսնէր։ Բայց նա ուշացաւ։ Երեւում էր, որ դեռ երկար տանջվում էր նա այն անգութ պատուէրի մասին, որ տուեց իւր հաստատիչ ծառային... Մի քանի ամսում հաւաքեց օրիորդը ծաղիկների տերեւները, ծղօտները և թերթիկները։ Մի քանի անգամ վերջացրեց այդ գործը, բայց դարձեալ, ուելի մանրացնելով, ցրիւ տուեց յատակի վրայ։ Այդ գործողութիւնը կրկնում էր նա, մինչեւ դուրս եկաւ տիկինը։

—Այդ ի՞նչ է, այդ ո՞վ արեց —հարցրեց նա, բարկացած աչքերով նայելով իւր շուրջը։

—Ո՞վ պէտք է անէր, —պատասխանեց օրիորդը, չարուհակելով հաւաքել իւր ցրիւ տուածը.— Ներս եմ մտնում, տեսնում եմ, որ վանդը ամէն ինչ տակնուվրայ է արել. հէնց որ ինձ տեսաւ, խելագար փախաւ։

—Ախ, չարաճճի, —բացականչեց զայրացած մայրը,— երբ պէտք է խելքի գայ այդ աղան։ Հիմա կարող են իսկոյն մտնել հիւրերը և տեսնել այդ անկարգութիւնը։

—Ես խնդրեմ կը հաւաքեմ, տիկին, ասաց օրիորդը, չտարակուսելով իւր աշխատութիւնը։

—Մինչեւ դու կը հաւաքես, դէսօր կը դառնայ; գնա՛ ազատարարներից մէկին ասա, որ գայ ուելէ այստեղ, իսկ ինքդ վազի՛ր պարտէզը, մի նոր փունջ պատրաստիր, դրա տեղը դնելու համար։

Նուարդը չասաց դուրս գնաց։

Սպասաւորները խմբուած էին սեղանատունը, ծիծաղում էին, հռհռում էին, կատակներ էին անում և սեղանն էին պատրաստում։ Նրանց մէջում խառն էր և պատանի Յուսիկը—Նուարդի սիրելին։ Նուարդը հեռուից կանչեց մէկին և յանձնեց տիկնոջ հրամանը, իսկ ինքը վազեց դէպի պարտէզը։

Նրան տեսնելով, Յուսիկի աչքերը վառուեցան։ Նա հեռուից, թէ դէպի ո՛ր կողմը գնաց օրիորդը, մանաւանդ երբ նկատեց, որ խորամանկ աղջիկը մեկնելու միջոցին ձեռքը տարաւ դէպի աջ ականջը։ Այդ նրանց մէջ մի պայմանական նշան էր, որն իմասն այն էր, թէ կանչում է նրան։

Յուսիկը ընկերների ուշադրութիւնը իւր վրայ չը դարձնելու համար՝ մի քանի բոպէ սպասեց, յետոյ զգուշութեամբ դուրս եկաւ սեղանատնից։ Հեռուից տեսաւ նա, որ օրիորդը գնում էր դէպի պարտէզը։ Ինքն եւս պատրաստեց մի այլ ճանապարհով, որ նոյնպէս դէպի պարտէզն էր տանում։

Նա գտաւ իւր սիրուհին վարդենիների թփերի մօտ, բայց ոչ այնպէս ուրախ, որպէս սովոր էր նրան հանդիպել այստեղ։ Նա դեռ նոր էր սկսել մինչեւ իւր փունջը։

—Երեւի, ինձ համար է,—ասաց պատանին և մօտեցաւ գրկելու նրան։

—Դրա ժամանակը չէ, Յուսիկ,—արգելեց օրիորդը։— Ես քեզ կանչեցի մի չա՛տ կարեւոր գործի համար։

—Ինչ գործ,— հարցրեց պատանին վշտացած ձայնով, առաջին անգամ մի այդպիսի սառնութիւն տեսնելով սիրած աղջկան կողմից։

—Դնա՛ Սամուէլի մօտ, մի կերպով հասկացրու, որ իշխան Մուշեղին խնայում տայ, որ նա այսօր մեր տիկնոջ մօտ ճաշի չը գայ... Դնա՛, մի ուշացիր...

Այս ծանր եղանակը, որով արտասանեց օրիորդը այդ խօսքերը, Յուսիկին մոռնալ տուեց իւր սիրային դուրգուրանքը, և նա զարմացած կերպով հարցրեց.

—Ինչո՞ւ Մուշեղ իշխանը չը գայ ճաշի, ի՞նչ կայ...

—Բան կայ... յետոյ կ'ասեմ... դու մի ուշացիր...

—Չէ՞ որ իմ տէրը պէտք է գիտենայ, թէ ի՞նչ բան կայ, որ խնայում տայ Մուշեղ իշխանին։

—Հիմա որ քո տէրը գիտենայ, լաւ չի լինի, սիրելի Յուսիկ, կարելի է մի խռովութիւն ծագէ, ասաց օրիորդը համոզիչ ձայնով.— Թո՛ղ հիւրերը գնան, ես բոլորը կը պատմեմ քեզ և դու կը յայտնես քո տիրոջը։— Դէ՛ դնա, մի ուշացիր։

—Թող տուր երեսդ...

—Գնա՛...

—Գնանէ այդ սիրուն մատներդ...

Յուսիկը խլեց օրիորդի ձեռքը և, մատների ծայրերը համբուրելով, դուրս վազեց պարտէզից։

«Ո՞ տայր ինձ զծուխս ծխանի
«Եւ զառաւօտն Նաւասարդի,
«Զվազելն եղանց
«Եւ զվազելն եղջերուաց.
«Մեք փոխ հարուաք
«Եւ թմբկի հարկանէաք»։

(Շարունակելի)

"ԱՐԵՒԵԼՔ„Ի ԹԵՐԹՕՆԸ — ՐԱՖՖԻ

ԱԱՄՈՒԷԼ

ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՎԷՊ (24)

ԺԱ.

ԱՆՑԱՂՈՂ ԴԻՒԱՑՐՈՒԹԻՒՆ

Մի ամիսներ առաջ հաւաքեց նա բարձերը, դրեց միմիեանց վրայ և, ձիւնման հեծնելով, սկսեց ոտներով խթահարել և ձեռքերով մտրակել իւր նժոյգին, ուրախ-ուրախ կանչելով «չո՛... չու»... Երբ տեսաւ, որ իւր անշնորք նժոյգը տեղից չէ շարժվում, ճանճրացաւ, և վայր ցատկեց դահուսորակի վրայից, մի այլ խաղալիք գտնելու համար։ Զարմանալի խլեց ծաղկամանների մէջ դրած փունջերից մէկը։ Այդ միջոցին վրայ հասաւ օրիորդը և հազիւ կարողացաւ նրան ձեռքից առնել փունջը։ Բայց ծաղիկները բաւական տրորուեցան։ Նկատելով, որ յանկարծ երեսին հանդիսատ չէ մնալու, օրիորդը քաշեց նրա ձեռքից, համարեա բռնութեամբ դուրս քարշեց դահլիճից և դուռը ներսից կողպեց։ Նա մի քանի անգամ զայրացած կերպով ոտքով խփեց դռանը և հեռացաւ։

Վանանի չարութիւնը թէեւ խլեց օրիորդից մի քանի թանգագին բոպէներ, բայց նրա համար մի գործ պատրաստեց, որի մասին մտածում էր։ Նա վերադարձ վանանի էին, այսինքն միմիանց վրայ դրած երկու բարձերը, մէկը նետեց դաշլճի մի կողմը, միւսը նետեց միւս կողմը։ Վերադարձ նրա տրորած փունջը, քրքրեց, տերեւները արեց, և նոյնպէս ցրիւ տուեց գորգերի վրայ։ Այդ գործողութիւններից յետոյ, նա կրկին մտնեցաւ առանձնարանի դռանը, սկսեցը տարաւ դէպի փակոնքը։

Այժմ ուելի կամոյ էին խաղում։ Հեզն օրիորդը ամբողջ ամրոցով լսելիք էր դարձել, բայց ոչինչ չէր լսում։ Նրա սիրտը բաբախում էր հեռաւորդարձութիւնից և արեան ջերմութիւնը այրում էր թշերը։ Բաւական էր նրան գիտենալ, թէ ում հետ էր խօսում իւր տիկինը։ այդ չտա բան կը պարզէր։ Դռան փեղկը ներքեւի կողմից բոլորովին ուռած կերպով չէր կցուած չրջանակի հետ, մնացել էր մի նեղ բացուածք։ Նա կռացաւ, սկսեց այդ բացուածքից նայել։ Ոչինչ չէր երեւում։

Մի քանի բոպէից յետոյ լսելի եղաւ հաղորդում ստանալու ձայն, որ հետզհետէ սատականալով և ապա սատիճանաբար նուազելով, վերջը հեղձուցիչ խոխոջի վերածուեցաւ։ Օրիորդը ցնցուեցաւ։ Այդ ակամայ հոգը ծանօթ էր նրան և ամբողջ ամրոցին։ Նա դուրս էր վիժում խորտակուած կուրծքից և փտած թոքերից։ Այժմ դիտէր օրիորդը, թէ ով էր տիկնոջ խօսակիցը։ «Մի բան կայ»... մտածեց նա և լարեց իւր բոլոր ուշադրութիւնը։

Յանկարծ դանդաղանուեցաւ նա, որպէս դանդաղիվում է մի մարդ, երբ կայծակը չանցնում է մերձակայքում և լսելի է լինում որոնման ահեղ գղրդիւնը։ Բայց նրա լսածը երկու բառերը էին միայն. մէկը Մուշեղի անունը, միւսը՝ մի այլ սոսկալի բառ...

Առանձնարանում տիրեց խորին լռութիւն։ Այժմ առաջուայ չշնչիւնն անգամ չէր լսւում։ Երեւում էր, որ տիկնոջ խօսակիցը, վերջին պատասէրը առանալուց յետոյ, դուրս գնաց միւս դռնից, որ բացւում էր դէպի կանանոցի փոքրիկ բակը։

Օրիորդը հեռացաւ իւր դարանից, մտածելով, որ տիկինը կարող էր յանկարծ դուրս գալ և ոչնոնեղ տեսնել նրան։ Նա մօտեցաւ դռնէին դռանը, որ ինքը կողպել էր, բացաւեց, յետոյ սկսեց գորգերի վրայ սփռուած տերեւները և ծաղիկների թերթիկները հաւաքել։ Բարձերը դեռ ընկած էին իրանց տեղում։ Բաւական գործ կար, որ եթէ տիկինը դուրս գալու լինէր, նրան զբաղուած տեսնէր։ Բայց նա ուշացաւ։ Երեւում էր, որ դեռ երկար տանջվում էր նա այն անգութ պատուէրի մասին, որ տուեց իւր հաստատիչ ծառային... Մի քանի անգամ հաւաքեց օրիորդը ծաղիկների տերեւները, ծղօտները և թերթիկները։ Մի քանի անգամ վերջացրեց այդ գործը, բայց դարձեալ, ուելի մանրացնելով, ցրիւ տուեց յատակի վրայ։ Այդ գործողութիւնը կրկնում էր նա, մինչեւ դուրս եկաւ տիկինը։

—Այդ ի՞նչ է, այդ ո՞վ արեց —հարցրեց նա, բարկացած աչքերով նայելով իւր շուրջը։

—Ո՞վ պէտք է անէր, —պատասխանեց օրիորդը, չարուհակելով հաւաքել իւր ցրիւ տուածը.— Ներս եմ մտնում, տեսնում եմ, որ վանանը ամէն ինչ տակնուվրայ է արել. հէնց որ ինձ տեսաւ, խելագար փախաւ։

—Ախ, չարաճճի, —բացականչեց զայրացած մայրը,— երբ պէտք է խելքի գայ այդ աղան։ Հիմա կարող են իսկոյն մտնել հիւրերը և տեսնել այդ անկարգութիւնը։

—Ես խնդրեմ կը հաւաքեմ, տիկին, ասաց օրիորդը, չտարակուսելով իւր աշխատութիւնը։

—Մինչեւ դու կը հաւաքես, դէսօր կը դառնայ; գնա՛ ազատարարներից մէկին ասա, որ գայ ուելէ այստեղ, իսկ ինքդ վազի՛ր պարտէզը, մի նոր փունջ պատրաստիր, դրա տեղը դնելու համար։

Նուարդը չասաց դուրս գնաց։

Սպասաւորները խմբուած էին սեղանատունը, ծիծաղում էին, հռհռում էին, կատակներ էին անում և սեղանն էին պատրաստում։ Նրանց մէջում խառն էր և պատանի Յուսիկը—Նուարդի սիրելին։ Նուարդը հեռուից կանչեց մէկին և յայտնեց տիկնոջ հրամանը, իսկ ինքը վազեց դէպի պարտէզը։

Նրան տեսնելով, Յուսիկի աչքերը վառուեցան։ Նա հեռուից, թէ դէպի ո՛ր կողմը գնաց օրիորդը, մանաւանդ երբ նկատեց, որ խորամանկ աղջիկը մեկնելու միջոցին ձեռքը տարաւ դէպի աջ ականջը։ Այդ նրանց մէջ մի պայմանական նշան էր, որն իմասն այն էր, թէ կանչում է նրան։

Յուսիկը ընկերների ուշադրութիւնը իւր վրայ չը դարձնելու համար՝ մի քանի բոպէ սպասեց, յետոյ զգուշութեամբ դուրս եկաւ սեղանատնից։ Հեռուից տեսաւ նա, որ օրիորդը գնում էր դէպի պարտէզը։ Ինքն եւս պատրաստեց մի այլ ճանապարհով, որ նոյնպէս դէպի պարտէզն էր տանում։

Նա գտաւ իւր սիրուհին վարդենիների թփերի մօտ, բայց ոչ այնպէս ուրախ, որպէս սովոր էր նրան հանդիպել այստեղ։ Նա դեռ նոր էր սկսել մինչեւ իւր փունջը։

—Երեւի, ինձ համար է,—ասաց պատանին և մօտեցաւ գրկելու նրան։

—Դրա ժամանակը չէ, Յուսիկ,—արգելեց օրիորդը։— Ես քեզ կանչեցի մի չա՛տ կարեւոր գործի համար։

—Ինչ գործ,— հարցրեց պատանին վշտացած ձայնով, առաջին անգամ մի այդպիսի սառնութիւն տեսնելով սիրած աղջկան կողմից։

—Դնա՛ Սամուէլի մօտ, մի կերպով հասկացրու, որ իշխան Մուշեղին խնայում տայ, որ նա այսօր մեր տիկնոջ մօտ ճաշի չը գայ... Դնա՛, մի ուշացիր...

Այս ծանր եղանակը, որով արտասանեց օրիորդը այդ խօսքերը, Յուսիկին մոռնալ տուեց իւր սիրային դուրգուրանքը, և նա զարմացած կերպով հարցրեց.

—Ինչո՞ւ Մուշեղ իշխանը չը գայ ճաշի, ի՞նչ կայ...

—Բան կայ... յետոյ կ'ասեմ... դու մի ուշացիր...

—Չէ՞ որ իմ տէրը պէտք է գիտենայ, թէ ի՞նչ բան կայ, որ խնայում տայ Մուշեղ իշխանին։

—Հիմա որ քո տէրը գիտենայ, լաւ չի լինի, սիրելի Յուսիկ, կարելի է մի խռովութիւն ծագէ, ասաց օրիորդը համոզիչ ձայնով.— Թո՛ղ հիւրերը գնան, ես բոլորը կը պատմեմ քեզ և դու կը յայտնես քո տիրոջը։— Դէ՛ դնա, մի ուշացիր։

—Թող տուր երեսդ...

—Գնա՛...

—Գնանէ այդ սիրուն մատներդ...

Յուսիկը խլեց օրիորդի ձեռքը և, մատների ծայրերը համբուրելով, դուրս վազեց պարտէզից։

«Ո՞ տայր ինձ զծուխս ծխանի
«Եւ զառաւօտն Նաւասարդի,
«Զվազելն եղանց
«Եւ զվազելն եղջերուաց.
«Մեք փոխ հարուաք
«Եւ թմբկի հարկանէաք»։

(Շարունակելի)

ՌՈՒՍ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒԹԵԱՆ ԴԻՒԱՑՐՈՒԹԻՒՆԸ

ՀԱՅ ԵԿԵՂԵՑԻՈՅ ԴԷՄ

ԿԱԹՈՂԻԿՈՍՈՒԹԻՒՆԸ ՎՏԱՆԳԻ ՏԱԿ

«Գարձ»ի 4 համարին մէջ կը տեսնանք հետեւեալը.

Պետերբուրգի Նովոյ Ռուս թերթը (Նո. 24), հետեւեալն է գրում.

«Ներքին գործերի մինիստրութիւնը հարց է յարուցանել հայ-լուսաւորչական եկեղեցու գործերի կառավարութիւնը կարգաւորելու մասին։

Նրա ժամանակակից վիճակը մինիստրութիւնը համարում է չափազանց քաոսային։

Մինիստրութեան կարծիքով «առանձնապէս այժմ, երբ թափուր է կաթողիկոսական գահը, յարմար կը լինէր վերանայել այն գործող օրէնքները, որոնք որոշում են հայոց պատրիարքի դիրքը, իրաւունքներն ու պարտականութիւնները»։

Այս նպատակով մինիստրութիւնը, եթէ չենք սխալուում Սուլթանի բացակայութեան ժամանակ կարգադրել է արտաքսմանի հայ-լուսաւորչական թիւերին տրուելիք այն հրամանները, որոնցով նրանք կանչւում են մասնակցելու կաթողիկոսի ընտրութեան։ Այնինչ մինիստրութիւնը մտադրութիւն ունէր ընտրութիւնները մի որոշ ժամանակով յետաձգել, մինչեւ որ նրա պատրաստած օրէնսդիրը կ'ստանայ մինիստրների խորհրդի և բարձր օրէնսդրական հիմնարկութիւնների բուվեր։

Բայց որովհետեւ այդ հանգամանքը խիստ կը դանդաղեցնէր հարցը, այդ պատճառով մինիստրութիւնը առաջարկել է արտաքսմանի հայ-լուսաւորչական թիւերին տրուելիք այն հրամանները, որոնցով նրանք կանչւում են մասնակցելու կաթողիկոսի ընտրութեան։ Այնինչ մինիստրութիւնը մտադրութիւն ունէր ընտրութիւնները մի որոշ ժամանակով յետաձգել, մինչեւ որ նրա պատրաստած օրէնսդիրը կ'ստանայ մինիստրների խորհրդի և բարձր օրէնսդրական հիմնարկութիւնների բուվեր։

Բայց որովհետեւ այդ հանգամանքը խիստ կը դանդաղեցնէր հարցը, այդ պատճառով մինիստրութիւնը առաջարկել է մինիստրների խորհրդին վճռել, «մէ արդեօք ուելի համապատասխան չը պէտք է համարել այդ գործի վերջնական քննութեանը հէնց այժմ ձեռնարկելը, համաձայն հիմնական օրէնքների 89դ յօդ.»։

«Վերջին 25 տարուայ ընթացքում հայ-լուսաւորչական եկեղեցու վարչութեան կազմակերպումը արագ քայլերով առաջ գնաց և ներքայումս հասել է իր զարգացման բարձր աստիճանին։ Իր բոլոր կարգադրութիւնների, գրկուցումների և այլ գործողութիւնների մէջ Էջմիածնի կաթողիկոսները ցոյց են տուել ձգտում կատարելագործ ապահովելու կաթողիկոսական իշխանութիւնը կուսակրոնական ազդեցութիւնից, խիստ արհամարհանքով վերաբերուելով մեր օրէնքներին և իշխանութեան հանդէպ։ Ներքին գործերի նախարարութիւնը, որ իշխան Մուշեղին թեացում տայ, որ նա այսօր մեր տիկնոջ մօտ ճաշի չը գայ... Դնա՛, մի ուշացիր...

Այս ծանր եղանակը, որով արտասանեց օրիորդը այդ խօսքերը, Յուսիկին մոռնալ տուեց իւր սիրային դուրգուրանքը, և նա զարմացած կերպով հարցրեց.

—Ինչո՞ւ Մուշեղ իշխանը չը գայ ճաշի, ի՞նչ կայ...

—Բան կայ... յետոյ կ'ասեմ... դու մի ուշացիր...

—Չէ՞ որ իմ տէրը պէտք է գիտենայ, թէ ի՞նչ բան կայ, որ խնայում տայ Մուշեղ իշխանին։

—Հիմա որ քո տէրը գիտենայ, լաւ չի լինի, սիրելի Յուսիկ, կարելի է մի խռովութիւն ծագէ, ասաց օրիորդը համոզիչ ձայնով.— Թո՛ղ հիւրերը գնան, ես բոլորը կը պատմեմ քեզ և դու կը յայտնես քո տիրոջը։— Դէ՛ դնա, մի ուշացիր։

—Թող տուր երեսդ...

—Գնա՛...

—Գնանէ այդ սիրուն մատներդ...

Յուսիկը խլեց օրիորդի ձեռքը և, մատների ծայրերը համբուրելով, դուրս վազեց պարտէզից։

«Ո՞ տայր ինձ զծուխս ծխանի
«Եւ զառաւօտն Նաւասարդի,
«Զվազելն եղանց
«Եւ զվազելն եղջերուաց.
«Մեք փոխ հարուաք
«Եւ թմբկի հարկանէաք»։

(Շարունակելի)

նութեանց պահանջներին. այդ կարգի գործունէութեան ընթացքում միշտ աջակցութիւն և համակրանք էին գտնում նրանց չբաւարարող անձերից և մինչև իսկ էջմիածնի սինօդի անդամներից։

«Իրերի դրութիւնը այդ հիմնարկութեան մէջ վերջին ժամանակներս հասել է ծայրայեղ սանձարձակութեան ու կամայականութեան։ Ո՛չ սակաւ սինօդի անդամները, ստորագրած չանգիտական միաձայնութեամբ, հրաժարւում էին ներկայ գտնուելու սինօդի այն նիստերում, որտեղ չը պիտի դեկուցէին ներթից դուրս այն գործերը, որոնցից նրանք կարող էին ստանալ կողմնակի ազօրմնի եկամուտ։

«Պատրիարքները հէնց իրենք էին խախտում սինօդի գործավարութեան կարգը, բացակայելով նրա նիստերին ու տնտեսագիր թղթերով դատախազի բողոքները սինօդի անկանոն որոշումների դէմ. այսպիսով իրենք պատրիարքները չափազանց նպաստում էին հայ երիտասարդութեան լիցների իրագործման՝ տեսնել էջմիածնի սինօդի ու նրա դատախազի պաշտօնի վերացումը, որպէս այնպիսի մի կառավարական հաստատութիւնների, որոնք սահմանափակում են կաթողիկոսի իրաւունքները»։

Ապա թերթը առաջ է բերում մի քանի դիտողութիւններ Խրիմեանի անձնաւորութեան մասին և վերջացնում է յօդուածը հետեւեալ խօսքերով.

— «Այդ հարցի վերաբերմամբ մինիսթրների խորհրդում տեղի ունեցած կարծիքների փոխանակութիւնը և վճիռը չատ կարեւոր է, որտեղից դա պարզ կերպով ցոյց է տալիս, թէ մինիստրական ներկայ կազմինումը ինչպիսի վերաբերմունք է ցոյց տալիս դէպի այդքան փափուկ ազգային մի հարց։»

Նիստերին մասնակցել է և Կովկասի փոխարքան, որ բոլորովին համաձայն չէ եղել վեկուցանողի կարծիքների հետ։

Մի նկատողութիւն եւս։ Կաթողիկոսեան ընտրութիւնները յետաձգած չեն։ Նրանք տեղի են ունենալու, ինչպէս առաջ նշանակած էր, հոկտեմբերի 30ին։

ՅԱՐՁԱԿՈՒՄԻ ԴԻՄԱՑ

Աբեւելքի առտուայ համարում Թիֆլիսի Գորձ թերթից արտատպած տեղեկութիւնը ռուսական ներքին գործերի նախարարութեան մի նոր հակա-հայկական դաւադրութեան մասին, չի կարող երեն վերջ չը բերեալ Հայ նահատակութեան ուշադրութիւնը՝ նոյն իսկ ներկայ, տաղնապով և քաղաքական լայն, խորունկ հարցերով լեցուն պահուն։

Նախ և առաջ պարզւում են այն պատճառները, որոնց հետեւանքով ռուսական կառավարութիւնը այսքան ուշ, միայն 10 ամսից յետոյ յանձնեց կաթողիկոսական ընտրութեան հրաւիրագրերը ոչ-ռուսական Հայ թեմերին։ Այդ պատճառները այլեւս չը պիտի որոնել այս կամ այն պատահականութեան, ռուս պաշտօնեաների կամ հայկական կրօնական-վարչական հաստատութիւնների անհոգութեան կամ անվարժութեան մէջ, այլ պարզապէս նրանում, որ ռուս կառավարութիւնը որոշելով կազմել նոր կանոնագրութիւն Հայ Կաթողիկոսութեան և Ռուսական եկեղեցու համար՝ նախամտածած կամայականութեամբ ձգձգել է հրաւիրագրերի յանձնումը՝ մինչեւ իր նոր յարձակումներդրի վերջնական ձեւակերպումը։

Մեզ հասած լուրերական տեղեկութիւնները վերաբերում են սեպտեմբեր ամսի սկիզբի օրերին։ Դեռ ևս յայտնի չէ, թէ ռուս նախարարների Խորհրդի կողմից ընդունուած է արդեօք նեղքին գործերի նախարարութեան առաջարկը «Հայ Կաթողիկոսի դերի, իրաւունքների և պարտականութիւնների» վերաբերմամբ մի նոր օրէնսդրութիւն կազմելու մասին, սակայն այն հանգամանքն արդէն ակներեւ է, որ Սաօլիպինի վարչութիւնը բռնակալական և ընտաբարական մի նոր գործի լրջօրէն պատրաստում է։ Եւ ինքն էլ զգալով, որ չափազանց դաժիր է իր այս նոր քայլը, համաձայնութիւն չունի մինչեւ իսկ իրեն հրաւ և հնազանդ Դումայի քննութեանը յանձնել մշակուած կամ մշակուելիք նոր օրինագիծը, ուստի մտադիր է, ինչպէս հաղորդում է Նովայա Ռուս թերթը, այն անցկացնել ռուսական հիմնական օրէնքների 89րդ յօդուածի համաձայն, այսինքն միայն նախարարների խորհրդի և Նիկոլայ Զարի հաճութեամբ, կամ աւելի պարզ ասած՝ կամայականօրէն մի նոր օրէնք հաստատել Ռուսաստանում։

Տասնեակ տարիների հայակերական քաղաքականութիւնը Ռուսաստանում իր գրելիքը դեռ բարձր բռնած է պահում։ Բարբարոսութեամբ և անզգամութեամբ միայն օսմանեան հին ռէժիմին նման և հաւասար ռուս կառավարութիւնը, կախարդներով, զինուորական և բացարձակ պատգամներով, դրեական, հայկական, բանաւորական և գիւղացիական ջարդերով երկիրը կառավարող այդ իշխանութիւնը այսպիսով դալիս է մի նոր մարտահրաւէր կարդալու հայ հանրութեանը, որը բողոքելու, կռուելու, ընդվզելու ամբողջ պարտականութիւնն ունի, որովհետեւ՝ նախ՝ ընտաբարամ, այսինքն ոճրագործութեան մի նոր ակտ է կատարւում կամ ծրագրում է դեռ եւս, և երկրորդ — ու գլխաւորապէս — որովհետեւ այդ հարուածը՝ ուղղուած անմիջապէս հայ կաթողիկոսութեան և առհասարակ կրօնական-եկեղեցական վարչութեան դէմ, ամենացնցող չափով և ուժգնութեամբ վտանգելու է հէնց հայ ժողովրդական շահերը։

Հայ եկեղեցին Հայ ժողովուրդը չէ։ Եւ ոչ էլ հայ-լուսաւորչական եկեղեցին է վերաստեղծելու մեր կեանքը, և մեր առաջադիմութիւնն ու մեր զարգացումը դարձնելու։ Ընդհակառակը բաղմաթիւ դէպքերում իրար սրամագծօրէն հակադիր են Հայկական Վերածնունդի և հայ հոգեւորականութեան ու եկեղեցականութեան շահերը, սակայն ռուս կառավարութիւնը, կախարդելով հայ եկեղեցական վարչութեան կանոնագրութիւնը՝ միակ նպատակն ունի վերջ տալ նրանց կուսակրական ինքնուրոյնութեան այն մնացորդներին Ռուսաստանի սահմաններում, որոնք դեռ եւս պահպանած կան Հայ հանրութեան մեջտեղում։

Կովկասեայ դպրոցներն ու Ռուսաստանի մէջ գտնուող հայ ժողովրդական ստացուածքը՝ եկեղեցական կալուածները՝ գործող կառավարական օրէնսդրութեամբ գտնւում են հայ հոգեւոր վարչութեան ու կաթողիկոսի իրաւասութեան տակ։ Փաստօրէն, իրականութեան մէջ թէ դպրոցները և թէ եկեղեցական կալուածները կառավարւում են ոչ թէ հոգեւորականութեան, այլ ժողովրդի ընտրեալների ձեռքով։ Այդ վերջին հանգամանքն է, որ եւ դպրոցները և եկեղեցական կալուածները թանկագին ու հարգաւոր է դարձնում մեր ժողովրդին, բայց նոյն այդ երեւոյթն է, որ ռուսական բռնակալութիւնը զինել է հայ ժողովրդական այդ ստացուածքների դէմ, որովհետեւ ժողովրդի ձեռքով կառավարւելով հայ դպրոցներն ու եկեղեցական կալուածները ծառայում են միջոց հայկական առաջադիմութեան ու կրթութեան համար, մինչդեռ համաարած խաւարի վրայ իր գոյութիւնը հաստատած ռուս կառավարութեան մըշանջնական ձգտումն է խեղդել՝ ինչպէս պետութեան բոլոր մուս ժողովուրդների՝ նոյնպէս և հայ ժողովուրդի կանոնաւոր ազատ կուլտուրական զարգացումը։

Եթէ ռուս կառավարութիւնը յայտնի՝ սահմանափակելով և կրճատելով հայ կաթողիկոսութեան իրաւունքներն ու իրաւասութիւնները՝ էջմիածնի ամբոխապետն իր ներքին գործերի նախարարութեան գերագոյն հսկողութեանն ենթարկել, այն ատեն նա հեշտութեամբ իր ձեռքն առած կը լինի նաեւ հայ դպրոցներն ու եկեղեցական կալուածները, ու իրականացած իր վաղեմի տենչերից մէկը, որի համար նա այնպիսի յանդգնութիւն, բայց և ապարդիւն քայլեր առաւ 1884, 1897, 1903 թուականներին։ Փակելով հայ դպրոցները, աւազակաբար յափշտակելով հայ ժողովրդական ստացուածքները, նա վերջ ի վերջոյ, անկարող դիմադրելու ժողովրդական կռուին, տարսրած եղաւ թէ մէկը և թէ միւսը վերադարձնել անիրաւուած Հայութեանը։

Հին նպատակին հասնելու համար թշնամին այժմ նոր քայլեր է անում։ Հաւանօն այս անգամ կենտրօնին է ուղղած։ Ցարձակումը կատարելու է իրաւասիրող վրայ՝ նրան սեփական իրաւունքներից զրկելու համար։ Սակայն մի անգամ նա զգաց թէ ինչ ծանր գին է ստիպուած լինում վճարել իր հանգնակական յանդգնութիւնների համար։ Այս անգամին, իր զրգռելիք այս նոր կռուից էլ նա պատկան ծանր զոհողութիւններով և պատկան չափով ամօթալի պարտութեամբ չի դուրս գայ, որովհետեւ վստահ ենք, թէ երկարաեւ կռիւները, տասնեակ տարիներ անընդհատ պայքարը ոչ թէ սպառել են ռուսահայութեան մարտական-դիմադրական ուժերն ու կորովը, այլ ընդհակառակը այն աւելի կռել և կոփել են։

Թ. Ռ.

ՎԵՐՋԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Անհաւատիկ երեկ իրիկուն առնուած վերջին լուրերը օրուան հաղորդական իրենց դիրքերու մասին.

Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարար Պ. Իզվոլսքի, որ Լոնտոն կը գտնուի, կիրակի օրը տեսակցեցաւ Անգլիոյ արտաքին գործոց նախարարին և խորհրդակցեցին հետ։ Սրը Լուտաբա Կրէյգի հետ տեսակցութիւնը մէկուկէս ժամ տեւեց։ Այդ մասին պաշտօնական զեկոյց մը չհրատարակուեցաւ, բայց Ռիւթէր կը հաղորդէ թէ Անգլիոյ ու Ռուսիոյ արտաքին գործոց նախարարներուն միջեւ կարծիքներու այդ նախնական փոխանակութիւնը յուսալի կ'ընծայէ գոհացուցիչ լուծում մը ներկայ տագնապին։ Երէկ ալ երկու նախարարները պիտի խորհրդակցէին։

— Լուտաբա թագաւորը, կէսօրէն ետքը, ընդունեց Պ. Իզվոլսքին։ Դիւրերը արքայական պալատին մէջ թագաւորը սեղան մը տուաւ ի պատիւ Պ. Իզվոլսքիի։ Ներկայ էր նաեւ Լոնտոնի ռուս դեսպան Պէնքէնտորվ կոմսը։ Պ. Իզվոլսքի, կիրակի կէսօրէն ետքը, այցելութիւն տուաւ մէկ քանի օտար դեսպաններու։

— Կ. Պոլսոյ անգլիական նախկին դեսպան Սրը Տրըմնտ Ուոլֆ մեռաւ։ Մայիսի մէջ ծնած էր 1830ին։

— Հանդէսին հետեւեալը կը հեռագրեն Աթէնք կիրակի օրուան թուականով. —Երեսփ. Ժողովը, որ արտասովոր նիստի հրաւիրուած է, այս իրիկուն պիտի գումարուի։ Պաշտօնական օրակարգը կը ծանուցանէ թէ Կրետէի կառավարութեան նախագահը նստաշրջանը պիտի բանայ Յունաստանի թագաւորին անունով։ Օտար տէրութեանց հիւպատոսները և զինուորական իշխանութիւնները հրաւիրուած են ներկայ գտնուիլ այդ նստաշրջանին բացմանը։ Երկրորդ հեռագիր մըն ալ հետեւեալը կը ծանուցանէ.— Ամէն կողմ մեծ խանդավառութիւն կը տիրէ։ Բոլոր թաղամասերը քառէրկեցին կղզին անկախութիւնը և Յունաստանի կցուիլը։ Բոլոր երեսփոխանները ժամանակին Հանրաժողովին հասած չըլլալով, Երեսփ. Ժողովին գումարումը վաղուան յետաձգուեցաւ։

—Ռումանիոյ Կարոլ թագաւորը հանդիսաւորապէս ընդունեց օսմ. նոր դեսպան Սաֆա պէյը, որ իր յանձնարարագիրները մատոյց։ Կարոլ թագաւորը այդ առթիւ յիշեց Թուրքիոյ և Ռումանիոյ միջեւ եղած բարեւոք յարաբերութիւնները երկու երկիրներու փոխադարձ շահերուն համար, յետոյ մաղթանքներ ըրաւ Սուլթանին առողջութեանը ու երջանկութեանը համար, որպէս զի անոր կայսրութիւնը բարգաւաճի և զարգանալ խաղաղ ու հանդարտ կերպով։ Կարոլ թագաւորը համոզում յայտնեց թէ օսմ. կայսրութիւնը աւելի եւս պիտի ամրապնդուի երբ գրգռիչ խնդիրները կարգադրուին, ամէն կողմէ յայտնուած խաղաղասէր զգացումներու և գրացի Պուլկարիոյ հետ հաստատակիր բարեւոյ յարաբերութեանց շնորհիւ։

— Պերլինի մէջ ժողովուրդը, կիրակի օրը, առջի օրերէն աւելի մեծ ցոյցեր կատարեց. նոքին գահաժառանգ իշխանին պատասան առնիւ գնաց և համակրութեամբ ողջունեց։ Իշխանը շնորհակալութիւն յայտնելով ըսաւ.— «Կը պանծամ զինուորը բլլալուս համար. նաեւ՝ հարկին հրամանատարը բլլալու։ Կամուրջներուն ժողովուրդի մը որ պատրաստ է մեռնիլ իր ազգութեանը և պատուոյն համար։

— Ֆոբրիկեն տէրլա Սուրա, ըսելէ յետոյ թէ Իտալիա բնաւ նախապէս իր հաւատութիւնը չէ տուած Պոմպայի ու Հէրսէքի Աւստրիոյ կցուելուն, կը յարէ թէ Իտալիա՝ նոյն իսկ տակաւին չէ ընդունած կատարած իրողութիւնը և թէ կը շարունակէ առջի օրերուն իր վերապահումը։ Նոյն թերթը կը յարէ թէ Վիքտոր Էմմանուէլ թագաւորը դեռ չէ պատասխանած Ֆրանց Եոզէֆ կայսեր ինքնագիր նամակին։ Նաեւ Իտալիոյ կառավարութիւնն ալ տակաւին չէ պատասխանած աւտրիական ծանուցագրին։

— Լոնտոնի քաղաքական շրջանակներուն մէջ կ'ըսուի թէ Թուրքիա պէտք է վերջին բառը արտասանէ նեղութիւններուն մէջ, որոնք Թուրքիոյ անհրաժեշտ ու տնվիճելի ստացուածքներն են։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ ԴԵՍՊԱՆԱԽՈՐՀՈՒՐԴԸ

Վիեննական թերթերը կը ծանուցանեն թէ մօտերս ռուսական աւտրիական մը պիտի ներկայացուի եւրոպական դահլիճներուն Պերլինի դաշնադրութիւնը ստորագրող տէրութիւնները դեսպանախորհուրդի մը հրաւիրելու։ Միտքասցի ազգութիւնը տարտնոլուած կ'երեւայ։ Իսկ Իտալիայինը իրրեւ չատ հաւանական։ Անգլիոյ դաւով, մէկ կողմէ կը ծանուցուի թէ իր հաւատութիւնը այն ատեն պիտի ազ երբ ճշդուին խորհրդակցութեան ենթակուելիք առարկաները, մինչդեռ միւս կողմէ կը հաւատուի թէ դիտողութիւն պիտի չընեն, նոյն իսկ եթէ ծրագրուած դեսպանախորհուրդին մէջ նեղուցներու ինդիրը դնուի։ Սեւ Լերան վաճառականութեան և Սերպիոյ դրօշին Ազրիական ծովին մէջ վաճառականութիւն։ Նոյն ծովին և Այպանիոյ ու Սերպիոյ միջեւ փոխադրութեանց միջոցներուն կանոնաւորումը։ Սեւ ծովի և Միջերկրականի միջեւ նաւադանութեան կանոնաւորումը։

—Պերլինէն վերջին հեռագիր մը կը ծանուցանէ թէ Գերմանիա ընդունած է միջազգային դեսպանախորհուրդը և կը ջանայ Աւստրիոյ վերջնական հաւանութիւնը ձեռք բերել, որ սահմանափակ ծրագրի մը վրայ կը պնդէ։

—Օսմ. Հանրային Պարտքի վարչութիւնը գրեց եվրոպական նախարարութեան թէ դեսպանախորհուրդին գումարման առթիւ Օսմ. Տէրութեան չարը կը պահանջէ հարկ եղած ձեռնարկներուն ընել, որպէս զի Պուլկարիոյ եման Սերպիա, Սեւ Լեռ ու Յունաստան ալ, Պերլինի վեհաժողովին դումարման պահուն եղած քանակութեան համաձայն, ըստ նոյն դաշնագրութեան մասնակցին օսմ. հանրային պարտքին։

ԿՐԵՏԷԻ ԽՆԴԻՐԸ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն թէ չորս մեծ տէրութեանց հիւպատոսները, այսօրուան, ծանուցագիր մը պիտի տան Հանրա գրասենեակ որ Կրետէի կառավարութեան նիստերուն ներկայ գտնուող արտասովոր գումարը Զաքմիսի, հրաւիրելով զայն սպասել, որպէս զի Կրետէն Յունաստանի կցելու խնդրոյն համար տէրութիւնները որոշում մը տան։

—Վերջին լուրերու նայելով, Կրետէի խնդիրը այնչափ չզարեցնիր միտքերը, վասն զի լուծուած պէս կը նկատուի։ Տէրութիւնները բոլորն ալ հաստատակամ են իրաց վիճակը պահպանելու։ Յունաստան, նկատողութեան առնելով այդ իրողութիւնը, որպէս է չի հաւանիլ Կրետացիներուն ընթացքին՝ նոյն կղզին Յունաստանի կցելու համար, միայն թէ խնդրած է որ դումարուելիք դեսպանախորհուրդին մէջ այդ խնդիրն ալ նկատողութեան առնուի, բայց հիմակուընէ կարելի չէ այդ մասին դատաւորութիւն մը ընել, վասն զի դեսպանախորհուրդին օրակարգը առաջնորդ պիտի սահմանափակուի։

—Բ. Դուռը նկատելով որ հելլէն կառավարութիւնը ընդունած և ծանուցած է Կրետէի միացումը, Կ. Պոլսոյ հելլենական դեսպանատան ծանուցագիր մը զրկեց և յայտարարեց թէ հարկ է նկատողութեան առնել որ Կրետացիներուն միացման մասին ըրած ձեռնարկէն առաջ նախապէս կրնային իսկական ազրով՝ Օսմ. Տէրութեան պաշտօնապէս տեղեկութիւն հաղորդելու էր և թէ կրնայ Օսմ. Տէրութեան սեպհականութիւն մը գաղտիարը տալ։»

—Թան ալ կ'ըսէ թէ հին Թուրքերը կ'ըսեն թէ ներկայ կացութեան պատասխանատուները Երիտասարդ-Թուրքերն են։ Այս վերջիններն ալ կը յայտարարեն թէ ներկայ դէպքերը հետեւանքը կը կազմեն հին դրութեան սխալներուն։

ԻՆՁՈ՛Ի ՀԱՄԱՐ

Եհեի Կազէտա «Մեր՛ոյ համար» խորագրով հետեւեալը կը գրէ իր երեկուայ թիւին մէջ.— «Երէկ, Խրրդայի Շէրիֆի այցելութեանը առթիւ տեսարանի պարտադանները հանդիսաւոր եղանք։ Կը կարծէինք թէ բռնակալութեան շրջանին վերաբերող սովորութիւնները այլ եւս վերացած են. մինչդեռ կամուրջին տակի անցքերը նոքին գոյութեան և Վասիլի շտաբնատպին երթեւեկութիւնները մինչեւ ժամ 7½ դադրեցան։ Իրենց հիւանդին բժիշկ հասցնելու ճամարդող խեղճերը երթուս-երեք ժամ արտասուելով սպասեցին։ Մինչդեռ վեհապետը ու ազգը, հայրը ու որդին միաբան մտան կը ճանչնան և միաբան կ'ողջագուրեն, չկրցանք հասկնալ թէ ինչո՛ւ համար ատանց միջեւ այդ տեսակ անջրպետներ կը թողուին։ Կը հարցնենք. ինչո՛ւ։ Հոս ու հոն անհաւասկան զանազան դէպքեր կը պատահին։ Մէկը միւսին հետ կը վիճի. բնական բան մըն է որ ամէն ատեն այդ տեսակ դէպքեր պատահին։ Ոստիկանութեան պարտքն է դէպքը և այդ առթիւ ժողովրդեան միջեւ առաջ եկած յուզումը հանդարտեցնել, մինչդեռ բոլոր այդ դէպքերուն առաջքը կ'առնուի ժողովրդեան միջամտութեամբը։ Մինչեւ ե՛րբ ոստիկանութիւնը իր պարտականութիւնը պիտի չանչնայ, ի՛նչու մինչեւհիմա չի կատարուիր ոստիկանութեան կազմակերպութիւնը և անոնց պարտականութիւնները չեն հաղորդուիր իրենց։ Թաղականական պաշտօնեաներէ պաշտօնէ դադրածներ չկան. ամէնքն ալ իրենց պաշտօնը կը շարունակեն։ Մինչդեռ փողոցներուն մէջ անոնց գոյութիւնը ապացուցանող մարդութիւն ու կանոնաւորութիւն չի տեսնուիր։ Կամուրջը մինչեւ ժամ 6-7, բանջարեղէնի վաճառատոցի մը վերածուած է։ Անցուդարձը անկարելի է։ Թողունք կառքերը, հետեւան զացողներն իսկ չեն կրնար անցնիլ։ Այս վիճակը տակաւին՝ օրէն պիտի չարունակէ։ Եէնի ճամբի հրապարակն զատ ուրիշ տեղ չկա՞յ բանջարեղէն վաճառելու համար։ Հանրութիւնը տակաւին կը նեղուի բռնակալութեան շրջանին վերաբերող սովորութեանց շարունակութենէն։ Կը մտածենք ու կը մտածենք և պատճառը չենք կրնար գտնել. վերջապէս պատճառ կրնայ, խեղճ թաղապետութիւնը դեռ արթնցած չէ, բայց ի՛նչու։»

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԱՆԳԼԻԱ

Իզսատ հետեւեալը կը գրէ.— «Անգլիա ուզելով գործնականապէս չնչտել օսմ. սահմանադրական կառավարութեան մասին իր ունեցած անկեղծ բարեկամութիւնը, որոշած է որ դէպի արեւելեան ջուրերը ճամբայ ելած իր նաւատորմիղը Պիրէնէն նախ Սելանիկ և յետոյ Պէյրութ (Տարսանէլի բերանը) այցելէ։ Այն բարեկամական բարձր զգացման բերմամբ զոր Օսմանցիները կը ածեն Անգլիացիներուն նկատմամբ, կ'ուզենք որ այդ նաւաբաժինէն գնան նաեւ մը կ. Պոլսոյ նաւահանգիստը այցելէ։ Օսմ. բոլոր երկիրներէն դէպ ի Անգլիա ղրկուած ողջոյնները մեղի տրուական կուգան։ Կ'ուզենք որ մեր Անգլիացի բարեկամներուն ձեռքերը մեր ձեռքերուն մէջ առնելով անկեղծօրէն սեղմենք։ Թէեւ այս պարտականութիւնը կ'ուզենք մինչեւ Լոնտոն երթալով հոն կատարել, սակայն այս միջոցիս մեր երկրին մէջ կարգադրուելիք գործերը արգելք կ'ելլան։ Կը խնդրենք Անգլիոյ ծովակալութենէն որ մինչեւ մեր ջուրերը եկած անգլիական նաւաբաժինէն զէթ նաւ մը կ. Պոլիս գայ։»

—Անգլիական մարտանաւ մը կիրակի օրը Իզմիրի նաւահանգիստը ժամանեց։ Հրամանատարը այցելութիւններ փոխանակեց Մեհիտիի կարգերին հրամանատարին հետ. նաեւ երկու մարտանաւերը զիրար ողջունեցին։ Անգլիական մարտանաւը ծանոյց Մեհիտիի հրամանատարին թէ անգլիական նաւաբաժինը կիրակի Իզմիրի նաւահանգիստը պիտի ժամանէ։

ԹՈՒՐՔԻԱ ԵՒ ԳԵՐՄԱՆԻԱ

Պերլինէն հետեւեալը կը հեռագրեն Սապահի.— Այս տեղի չրջանակներուն մէջ մտահոգութիւն կը պատճառէ Թուրքիոյ հանրային կարգերին թշնամական զգացումներուն յանդիմանումը Գերմանիոյ դէմ։ Դիմումագիր մը, որուն անունը յայտնելու արտօնուած չեմ, ըսաւ.— «Ներկայ քաղաքական կացութիւնը վտանգաւոր է Գերմանիոյ համար, որ Աւստրիայէն զատ ուրիշ լուրջ դաշնակից չունի։ Առաջնակ բնաւ տեղեկութիւն չունինք Պոմպայի և Հէրսէքի կցումին։ Մենք բնաւ հաւանական չէինք նկատեր որ Աւստրիա այս միջոցիս այդ տեսակ ընթացքի մը հետեւէր, բայց կցումին հետքը պարտաւոր ենք պաշտպանել մեր դաշնակցին քաղաքականութիւնը։ Այս խնդիրը, որուն վրայ կ'ուսնայ մեր քաղաքական չեղքութիւնը, զմեզ դժուարին կացութեան մը մէջ կը թողու մեր դաշնակցին՝ Աւստրիոյ և մեր ամէնէն կարեւոր բարեկամին՝ Թուրքիոյ միջեւ։ Պուլկարիոյ խնդրոյն առթիւ խիստ ազդարարութիւններ ուղղեցինք Սոֆիա։ Մինչեւ որ երկաթուղիի և անկախութեան խնդիրներուն համար Թուրքիոյ հետ չարամարի անոր թագաւորութիւնը պիտի չը ճանչնանք։ Յառաջիկայ դեսպանախորհուրդին մէջ օսմ. չտնէրը բարեկամաբար և նոյն իսկ անձնուիրութեամբ պիտի պահպանենք, բայց մեր լրագիրներն ալ ներկայ վիճակը նկատողութեան առնելով պէտք է եւ կենան մեղի համար անկրաւ և մեր հայրենիքին համար վնասակար մեղադրանքներէ։»

ՄԱԿԵԴՈՆԻԱ

Սերսիկիէն Սեպտ. 26 թուական հեռագիր մը կ'ըսէ.— Երէկ պիտի բացուէր մակեդոնական յեղափոխականներու ընդհանուր Համաժողովը՝ Սանտանսքիի և Մաթովի միջեւ համաձայնութիւն մը գոյացնելու համար։ Իշխանութիւնը արգիլեց սակայն Համաժողովին գումարումը։ Համաժողովի մասնակցութեան համար հոս հասած էին Սանտանսքի և իր կուսակիցներէն Խր. Զէրնորիչէվ, Զուտ. Դանթարճիէվ, Կայէրով, Պուլտով, Բանդիտա, Սարիմոլսքի, Թասքաման և Հոյսուվէլեթ։ Մաթովի և Սանտանսքիի միջեւ համաձայնութիւնը կասարուած իրողութիւն մըն է։ Երկու հատուածներու համերաշխ գործունէութեան առաջին պայմանն էր Սանտանսքիի մեկնացումը։ Դիչերը ժամը 9ին էկէսին Սանտանսքի իր երկու թիկնապահներու Մրցо Սամարճիէվի և Թաչքо Աթանասովի հետ «Պոշնագ-Խանի» մէջ նստած պահուն՝ անծանօթ անձերէ յարձակում կրեց և ծանրապէս վիրաւորուեցաւ կուրծքին, իսկ ինոր երկու ընկերները հոն մեռան։ Սանտանսքի փոխադրուեցաւ խարսկան հիւանդանոցը։ Կեանքը վտանգի մէջ է։

—Վերջին լուրի մը նայելով Սանտանսքիի վէրքը բուժուելու վրայ է։ Անոր վիրաւորիչը բնաւ ազդեցութիւն մը չէ բրած Մակեդոնիոյ մէջ։

ՋԱՆԱԶԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Լոնտոնէն կը հեռագրեն Թանի.— Անգլիոյ ծովային պաշտօնատունը հիմա կը քննէ Տարսանէլի խնդիրը, որ անշուշտ պիտի յարուցուի յառաջիկայ դեսպանախորհուրդին մէջ։ Անգլիոյ կառավարութիւնը, փափաքելով ըլլալով Ռուսիոյ հետ ամէնէն բարեացակամ յարաբերութիւններ պահել, իր ընթացքը պիտի համաձայնեցնէ ծովային նախարարութեան դատողութեանը։

—Սապահ բոլորովին կը հերքէ Նոյէ Թուրքայի այն լուրը, որուն համաձայն Սերպիոյ դեսպանը ծանուցած ըլլայ Բ. Դրան թէ աւտրիական սահմանադրութիւն վրայ 160,000 սերպ և 40,000 Սեւ Լեռնցի զինուորներ պատրաստ կը գտնուին.

—Հաստատապէս կը իմացուի թէ՝ որոշուած է Հիլմի փաշան Պոլիս կանչել և ներքին գործոց նախարար անուանել։ Այս լուրը կը հաստատուի նաեւ Սելանիկի հիւպատոսական շրջանակներու մէջ, որոնք այս անուանումը կը նկատեն Երիտասարդ-Թուրքերու կողմէ պատրաստուած հարուած մը. Մակեդոնիոյ բարենորոգման գործին և ընդհանուր առմամբ Եւրոպայի միջամտութեան։ Նոյնպէս Կ. Պոլսոյ քաղաքական շրջանակներու մէջ լուր կայ թէ՝ Լոնտոնի օսմ. դեսպան Բիֆամի փաշա Թէվֆիկ փաշայի տեղ արտաքին գործոց նախարար պիտի անուանուի։ Վերջինիս հրաժարումը օրուան խնդիր է։

—Հաշիւ եղած է թէ Աւստրիոյ ֆէսի գործարանները մէկ միլիոն ռակի տուտուր կ'ընեն Թուրքիոյ հետ։

—Դատարաններու մէջ Հայեր, Յոյներ ու Սերպեր զինուորական իշխանութեանց կը դիմեն՝ իրրեւ կամաւոր զինուոր օսմ. բանակը ընդունուելու համար։

—Փողոցներու մէջ ծանուցումներ փակցուած են, հրաւիրելով Ժողովուրդը չգնել Աւստրիայէն եկած դաւադանները։

—Ամերիկեան Տրիպոլոս կուսակալ ու հրամանատար կարգուեցաւ Միւլիր Ապասուլլան փաշա, որ Մէյտնէի զրկուած էր տեղւոյն երկաթուղին բացումը կատարելու։

—Զեռնհաս պաշտօնարանը նկատելով որ մզկիթ դացող իսլամ կիներու հագուստները կը կորուին կարգ մը անձերու կողմէ, ծանոյց ոստիկանութեան արգիլել այդ արարքը և հեղինակները երեւան հանել։

—Տէրութեան պաշտօնաթերթը՝ Թազվիմի Վաղայլի կը ծանուցանէ թէ Տարգական Օրէնքին 35րդ յօդուածին տրամադրութեանց համաձայն, լրագիրներու յաւելուածները պէտք է յատկացուին պաշտօնական զեկուցումներու և պաշտօնական կարեւոր հեռագիրներու. անասաղ լրագիրները մէկէն մինչեւ երեք ամիս դադարման պիտի դատապարտուին և հրատարակուած յաւելուածներն ալ պիտի հատաքուին։ Այդ միտքով պէտք եղածը գրուած է ոստիկանութեան նախարարութեան։ Եհեի Կազէտա կ'ըսէ թէ Տարգական Տեսչութիւնը կ'ուզէ իր ամէն գործերը կարելի եղածին չափ օրէնքին տրամադրութեանց համաձայնեցնել։ Կը հարցնէ թէ վերջերս լրագիր մը դադարման դատապարտուեցաւ. այդ իրաւասութիւնը օրէնքին ո՞ր տրամադրութեան համաձայն է։

—Կ. Պոլսոյ մամուռնաճիները միացած են աւտրիական չոգենաւներէն ո՛չ ապրանք առնել, ո՛չ ապրանք առնել և ոչ ալ ածուխ փոխադրել։

—Սամսունի ծխախոտի գործաւորները, որոնք գործադուլ ըրած են և սեղոյն անկորոյթիւնը խանգարելիք ցոյցեր կ'ընեն, մէկ քանի կարճամիտներու հետ յարձակեր են Ռէժիի անօրէնին տունը վրայ։ Հրաման տրուեր է այդ անօրէնը անկէ հեռացնել, վասն զի խնդիրը կը տարածուի։

—Կիրակի իրիկուն Բերայի Մինարէ փողոցին մէջ ռմբիր մը գործուեցաւ։ Երկու Հայեր, մէկը՝ Պէյլիթաշի մէջ խանութի և միւսը՝ նախկին խաֆիյէ մը, կռուի բռնուեցան։ Առաջինը Բերա գա-

ցած էր՝ վախցուած ծխախոտ վաճառող։ Վերջինը բէվոլվէրով սպանեց իր հակառակորդը և փախաւ, բայց Խնդրոն Ֆրանսէզէն քիչ մը վար ոստիկանները դայն ձերբակալեցին։ Վրայէն գտնուեցան երկու բէվոլվէր և դաշոյն։ Ձերբակալուածը ոստիկանատուն տարուեցաւ։

—Զէդինեէէն կը հեռագրեն թէ կիրակի օրը Ինթիլարի մէջ ժողովուրդը վար ուներ է աւտարական հիւպատոսարանին դէմ։ ամբոխը հիւպատոսարան մտնելով խոշտանգեր է պաշտօնեաները։

—Գահիրէէն կը հեռագրեն Ֆիկենճէյ Նիւզի թէ քաղաքական ներկայ կացութեան հետեւանքներէն մէկը կլլնայ ըլլալ Եգիպտոսի կեւմուտքին ինքնաւարութիւնը։ Նաեւ փոխառութիւն կնքելու իրաւունքը։ Ինչ որ ցաւ պէտք էր կատարուէր։ գէթ ձեւի համար Բ. Դրան արտօնութիւնը առնուլով։ Սակայ լուրերու նայելով, Եգիպտոս կատարեալ ինքնօրինութիւն պիտի վայելէ իր եկամտան գործերուն համար։

Կը խնդրուի Պ. Արմենակ Համամճեանէն խմբագրատունս այցելել։

ԱԶԳԱՅԻՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱԶԳ. ԵՐԵՍԹՓԱՆԱԿԱՆ ԺՈՂՈՎԻՆ

Ա. ՆԻՍՍԸ

Տեղապահ Սրբազանին հրաւէրով Սահմանադրութեան գործադիր Յանձնաժողովը պիտի գումարուի չորեքշաբթի օր Ղալաթիոյ եկեղեցիին մէջ՝ տեղեկագիր մը վերջնական կազմութեանը դիւրելու համար։ Իսկ ուրբաթ օր Մայր եկեղեցիի մէջ հրաւիրուած է իր Ա. նիստը գումարելու Ազգ. Երեսփոխանական Ընդհանուր Ժողովը։

ԱԶԳ. ԵՐԵՍՓ. ԺՈՂՈՎԻ ԳՈՒՄԱՐՈՒՄՆ ԵՒ ՕՐԻՆԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆԸ

Թերթերը աւետեցին թէ Ազգ. Ժողովը պիտի գումարուի յառաջիկայ չորեքշաբթի, 1 հոկտ., կատարելու համար Կաթողիկոսական պատգամաւորներուն ընտրութիւնը։

Մինչեւ այսօր մայրաքաղաքէն և գաւառներէն ընտրեալ երեսփոխանաց թիւը կը հաշուուի 85, այսինքն Ազգ. Ժողովին օրինական 140 թուին մեծամասնութիւնը. լա՛ւ, քանի որ Սահմանադրութեան 82րդ յօդուածը կը սահմանէ թէ «Ընդհանուր Ժողով կրնայ գումարուիլ, երբ Կոստանդնուպոլսոյ Երեսփոխանաց մեծագոյն մասը ընտրուած ըլլայ, առանց սպասելու գաւառական Երեսփոխանաց ընտրութեան վախճանին՝ որոց լուրը մէկ կողմէն Կոստանդնուպոլիս հասնելու վրայ կ'ըլլայ»։ Բսել է թէ Ժողովը գումարելու համար հարկ չէ սպասել գաւառական քառասուն երեսփոխանաց ամբողջացման կամ տեղացի հարիւր երեսփոխանաց լրացման։ Բայց ինչպէս հաշուեցինք այս յօդուածին հետ այն 59րդ յօդուածը, որ կ'ըսէ. «Ընդհ. Ժողովը նիստ չի կրնար ընել՝ մինչեւ որ անպակաս մեծագոյն մասը, այսինքն գոնէ եօթանասունմէկ հոգի ներկայ չըլլայ»։

Մեկնութիւնը պարզ է։ Սահմանադրութիւնը թոյլ կուտայ Ընդհ. Ժողով գումարել առանց սպասելու մինչեւ վերջին 140րդ երեսփոխանին ընտրութեան, կամ օրինաւորութենէն չի դարձիր Ժողովը, եթէ քանի մը երեսփոխան պակաս մնացած ըլլայ կամ պրպտի. —ինչ որ կը պատահի միշտ կամ մահուամբ կամ հրաժարմամբ ու հրաժարեցուցմամբ։— Բայց Ազգ. Ժողովը օրինաւոր կը համարուի, և իր ընելութիւնները ու որոշումները վաւերական, երբ նիստ կը կազմէ օրինական մեծամասնութեամբ, այսինքն իր ամբողջ անդամներուն կէսէն մէկ աւելին ներկայութեամբը։ Ուրեմն 50-60-70 թիւերով նիստ չըլլար օրինական կամ ատեան չի բացուիր, որչափ ալ ատիպղութիւն ըլլայ։ Իսկ իսկական մեծամասնութիւնը Սահմանադրական չէ. «Ներքին Կանոնագիր» կոչուած հրահանգներուն մէջ էր այդ (երբեմն կարեւոր) տարամարութիւնը, Բ. Դռնէն անվաւեր, զոր օրին մէկու ալ իրաւունք իրաւազուրկ ընելու ատիպուեցաւ։ Երեսփ. Ժողովը՝ դիւանագէտ երեսփոխանի մը թաքթաքուր հնարքներովը, որոնց չպիտի համաձայնէր դժբախտ Կանոնագիրը, Ռուսինեանի նոխտեհնութեամբ պատրաստուած։

Ուստի «իսկական մեծամասնութեամբ» օրինաւոր Ժողով չենք կրնար կազմել հիմա, այն է՝ չենք կարող ցարդ ընտրեալ երեսփոխանաց, օրինակի համար 50-60 Ժողովականաց, մեծագոյն մասովը ատեան կազմել և որոշում տալ, առանց բաղեցու Սահմանադրութեան ոգւոյն։ Սահմանադրական Խորհուրդանէն ներս չմտած՝ չենք ալ կրնար վերաքննել Սահմանադրութիւն։

Բարեբախտաբար, քանի որ ստիպողութիւն կայ Ժողով գումարելու, 85 երեսփոխան կը հաշուենք այսօր ի պատրաստի, աշխարհական թէ եկեղեցական, տեղացի և գաւառացի։ Ուստի այս ութսունչինգ անդամներուն դէմ հօրանաւսունեւմէկեն կը ստանանք անհրաժեշտաբար Ղալաթիոյ եկեղեցին հրամայել վազիս... վաղագոյնս չքանդելու համար Սահմանադրութեան հիմերէն մին, որ մաղ մնաց թէ սպառնալու կրնանք իր նշանակութիւնը վերջին տասներկու տարուան... սահմանադրական չրջանին մէջ։

Ե. ԳՈՒՐԳԻՆ

Հ. Յ. ԴԱՇՆԱԿՑՈՒԹԻՒՆ

ՄԻԹԻՆԿ ՍԱՄԱԹԻՈՅ ՄԷՋ

ԵՐԵՔ ԲԱՆԱԽՕՍՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Դաշնակցականներու Ժ.Բ. միթինկը տեղի ունեցաւ կիրակի, սեպտ. 28ին, Սամաթիոյ վարժարանի սրահին մէջ երկու խօսուն բազմութեան մը ներկայութեամբ։

Ժամը 2ին (Ը. Ե.) Դաշնակցական ընկեր Վռամշապուհ Սամուէլեանը բանալով Միթինկը, բեմ հրաւիրեց Ալի Օսման Էֆէնտին, մէկը Թուրքիոյ ազատագրութեան կարող և կարեւոր գործիչներէն, որ ազատութեան հաչակումէն յետոյ վերադարձած է Պոլիս Տրիպոլսէն, ուր 12 տարի չարունակ կը հեծէր բանտի մէջ։ Ողեւորեալ, գեղեցիկ ատենախօսութիւն մը էր պատրաստելի թուրք ազատական գործիչ ատենախօսութիւնը «Ընտրական համակրանքներ» կարդա որ և չահեկան նիւթի մասին։ Բուռն ծափերու և ժողովականներու խանդավառ ողեւորութեան արտայայտութիւններու մէջ բեմ ելլելով, Ալի Օսման էֆէնտին հոդնդէս համակրական ցոյցերու մէջ վար իջաւ ամբիոնէն։

Անոր յաջորդեց՝ ատենախօսութեան բեմին վրայ՝ ընկեր Շ. Միսաքեան, մէկը պզտնայ գրագէտներէն, դեռ հին ռէժիմի օրերուն պոլսական Թզմակիցը Դաշնակցական Յեղափոխական Ռազմիկ Թերթին։ Ընկեր Միսաքեան կանգ առաւ հայ ժողովրդական տրամադրութիւններուն երեկուան վիճակին վրայ, չեղանց թէ երէկ Հայ հանրութիւնը սարկան չունչով մը կ'ապրէր՝ առանց ձգտելու սեփական կամեցողութեան և յեղափոխական կռուի միջոցով լուծելու և կարգադրելու իր կեանքի և բախտի խնդիրները. մէկ քանի «հայ» տարրեր մինչեւ իսկ կը պայքարէին յեղափոխութեան դէմ՝ զայն վերնասակար ներկայացնելով, յեղափոխականներու դէմ՝ անոնց մասին ամէն տեսակ թիւեն, զրպարտութիւն տարածելով։ Այսօր վիճակը փոխուած է, գրաւուած, կուռով յարմարուած ազատութիւնը բացա ամենուն ալ աչքերը, ամբողջ ժողովուրդը յատակրէն տեսաւ իր օգուտն ու վնասը և ուժգին, ցասկոտ ձեւքով մը երես դարձուց բոլոր հակայեղափոխականներէն։ Այսօրուընէ անդին ժողովուրդը պիտի երթայ ինքնագործունէութեան ճամբայով, որովհետեւ այդ ինքնագործունէութիւնն է միայն, որ պիտի բանայ իր առջեւ առաջդիմութեան և ազատութեան ապագան։ Բայց այդ ոգին դեռ քիչ է զարգացած ժողովուրդին լայն խաւերուն մէջ. ասոր հետեւանքով է որ այսօր չատերը կասկածով կը նային ապագայի վրայ և ուէաքսիոնէն կը վախնան, մինչդեռ ոչ մէկ ուժ, ոչ մէկ կամք, ոչ մէկ ուէաքսիոն կարող կ'ըլլայ խեղդել համաժողովրդական ազատութիւնը, եթէ ան կանգնած ըլլայ գիտակից, կազմակերպուած և երկրի մեկ ուէին ու իրաւարարը ձգտելու դարձնող ժողովրդական զանգուածներու դէմ։ Թող ժողովուրդը ձգտի գտնել երկրի ինքնուրոյն ուէը և այն ժամանակ ազատութիւնն ու սահմանադրութիւնը հաստատուած և հիմնուած կ'ըլլան և ուէաքսիոնի, խրուած ազատութիւնը կործանելու բոլոր երկիւղներն ու կասկածները ոչնչութիւն անդամ չեն կարող ունենալ՝ մինչեւ իսկ ենթադրութիւններու մէջ։

Ընկեր Միսաքեանէն յետոյ ամպլուն բարձրացաւ հուժկու և ցնցող Ակնունին, այդ օրուան միթինկին մէջ հասարակութենէն անհամբեր սպասուող հռետորը։ Ընկեր Լ. Ակնունիի ճառը հոյակապ և խիստ ալից քաղաքական խոչոր բանախօսութիւն մըն էր օրուայ հրատապ խնդիրներու մասին։ Այդ ճառին ընդարձակ ամփոփումը կուտանք մեր թերթի վաղուան թիւով։

ՆՊԱՍՏԻ ԽՆԴՐԱՆՔՆԵՐ

ԿԱՐՕՏՈՒԹԻՒՆԸ ՀԱՅԱՍՏԱՆԻ ՄԷՋ

Ազգային Պարիրաքարան կը հանդիպի ամէն օր, Հայաստանի բոլոր քաղաքներու Առաջնորդաններէն՝ աղեխարշ և սրտաճմլիկ գրեր, որոնցմով նպատակ կը խնդրուի գէթ անօթութենէ չմեռնելու համար։

*** Ակնայ առաջն. փոխանորդ Տ. Պետրոս քհ. Գասեան նկարագրելով Լիճք գիւղի ազգայիներուն խեղճ ու թշուառ վիճակը, մանաւա՛նդ Տէրսիմի քիւրտերուն կողմէ կրած յարձակումէն վերջ՝ որոնք թալանեցին ու հողոպտեցին ամէն բան, կը խնդրէ որ անմիջական կերպով նպաստ մը դրկուի, մասնաւորապէս տեղւոյն Տ. Ալիքսան քհնչ. փ., որուն ունեցածը չուներացածը տարեր են։

*** Նոյնպէս Տիվրիկի Օտառ գիւղի Թաղ. Խորհուրդը կը նկարագրէ տեղւոյն ժողովրդեան վիճակը և կը յայտնէ թէ ցորենը տարապայման սուղցեր է. ամէն առաջ գիւղացին ստիպուած փոխառութիւններ ըրեր է տեղւոյն Երկրագործական Պանքայէն, և կրկին գնելով ցորեն դներ է տեղւոյն վաչխառու վաճառականներէն, բայց հիմա ոչ փոխառութիւնը վճարելու կարող է և ոչ ալ գնած ցորենէն գինը։ Արդ՝ Թաղ. Խորհուրդը խնդրած է Տեղապահ Սրբազանէն որպէս զի Երկրագործական Պանքայէն՝ թէ մասնակի և թէ հաւաքական փոխառութիւններու գանձումը յետաձգելու համար, Պարիրաքարանը հարկ եղած դիմումը ընէ։ Նոյնպէս խնդրած է որ ցորենի վաչխառու տերերէն գնուած ցորենի սակերը մեղմացնելու համար հարկ եղածը ի գործ դրուի։ Թաղ. Խորհուրդը յառաջիկայ տարուան համար հունտ գնելու և ցանելու համար նպաստի դիմում մը խնդրած է։

*** Երզնկայի Առաջնորդ Տ. Երուանդ Վ. կը ծանուցանէ Պարիրաքարան թէ՝ տեղւոյն կուսակալութեան հրամանաւ և արտօնութեամբ, վիճակին Տանձիկ գիւղացիներու համար տեղական կառավարութեան կողմէ հետեւեալ կարգադրութիւնները եղած են. 50 սոմառ ցորեն (մէկ սոմառը 16 կգռ) ձմեռուան պարէն. 25 տոնի իւրաքանչիւրին Օսմ. Պանքայէն փոխադարձ երաշխաւորութեամբ ելբեքական սակի (ամբողջը 75 ոսկի) ցանքի սերմ գնելու համար։ Իսկ տունէր չունեցողներու համար, իւրաքանչիւրին հինգական ոսկի (ամբողջը 125 ոսկի) զոր խառն հանգանակութեամբ պիտի գտնէ մասնաւոր յանձնաժողով մը. բայց այս վերջինին գտնուելիքը այնքան ապառով չի նկատուիր Տ. Երուանդ Վ., քանի որ երբո՛ք դրամ կարելի չէ գտնել գիւղացիէն։ Տ. Երուանդ Վ. ուրիշ գրով մը կը տեղեկացնէ նաեւ թէ չրջականներէն հեռդհեռէ քաղաք կը հասնին հացակարօտ ու թշուառ ազգայիններ։ Տեղւոյն ու չրջականներուն հունձքերու նուազութեան պատճառաւ ուշան այս առաջին ամսուան մէջ կոտ մը ցորենը (12 օխա) որ ամէն տարի 10 դրչ. կ'արժէր, բարձրացած է՝ 28—30 դրչ.։ Իսկ ձմրան մէջ ա՛լ աւելի պիտի ալէ։ Առաջնորդը նպաստի դիմումի մը յատակագիծը խնդրած է։

*** Զարսանճագի առաջն. տեղապահ Տ. Յովհաննէս վրդ. Տէր Յակոբեան Խոզաթի և չրջակայ եօթը հայ գիւղերու՝ հունձքերու փճացման առթիւ քաշած տառապանքը նկարագրելով, նպաստ խնդրած է։ Մասնաւորաբար Խոզաթի մէջ խեղճութիւն կը տիրէ և ուր վերջերս լեցուեր են զօրքեր՝ քիւրտ ապիրէթներու դէմ երթալու համար և այս պարագան ատելեան մը եւս թշուառացուցեր է տեղացիներուն արդէն անտանելի վիճակը։ Վարդապետը նպաստ խնդրած է։

Նպաստից Յանձնաժողովը որ այսօր հրաւիրուած էր նիստ գումարելու Ղալաթիոյ Խորհրդարանը, անուշչա նիստողութեան կ'ուսնէ այս գրերը և անոնց մասին կարեւոր կարգադրութիւններ կ'ընէ։

ԵՐԵՍԹՓԱՆԱԿԱՆ ԸՆՏՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Կիրակի օր, Սեպտեմբեր 16ամսեկ-Դուզիւնենոգ Մասցեալ Թաղերու երկրորդ քուէարկութիւնը համամասակնի մնացած երկուսակի ցանկի մը վրայ առաջ է հետեւեալ արդիւնքը.

Յակոբ Պօյաճեան	321
Ռուբէն Զարդարեան	211
Մինրան Դարագաշեան	155
Երուանդ Դարայեան	104

Ընտրութեան մասնակցած են 395 քուէարկողներ որով երեսփոխան ընտրուած են առաջին երկուքը, որ ուեղնելով նամբորդ ընտրուածներու վրայ կ'ունենանք հետեւեալ հնգմանն ցանկը։

Տօքթոր Սեդրոսեան
Յովհաննէս Հինդլեան
Յակոբ Դորեան
Յակոբ Պօյաճեան
Ռուբէն Զարդարեան

Կ'արժէ դիտել տալ թէ Միացեալ Թաղերուն ընտրութիւնները նշանակելի առաւելութիւն մը կ'ընծայեն, որովհետեւ քուէները, ինչպէս կը տեսնուի, մտքով առաջնորդուած են և կեդրոնացած ոչ-պիսի անձնաւորութեանց վրայ որոնք, առանձինն առանձինն, ունին իրենց սեփական արժանիքը, հանրային կեանքի համար անհրաժեշտ կարողութիւնն և օգտակար հանդիսանալու ձգտումը։

Շնորհաւորութիւն ընտրուած երեսփոխաններու և Միացեալ Թաղերու ազգային քուէարկողներուն։

* * *

Գումարտակի համար ընտրուեցան.—

ՏԵՂԱՐԳ.

Համբարձում Պօյաճեան (Մուրատ)
Դաւիթ Տէր-Մովսէսեան
Սարգիս Սուրն
Տօքթոր Մութաֆեան

Կէսպիկ-Փաչայի Երեսփոխաններն են.

Ռուբէն Զարդարեան
Հմայեակ Սարմանց

Հանմամատակնի մնացին Տեարք.

Յակոբ Պօյաճեան
Շարութիւն Շանրիկեան
Հայկազուն Պէկեան
Պետրոս Բէրբատեան
Մարտիրոս Թէլիեան
Սրամ Աչըզպաշեան

Պոլսոյի հրաժարեալ Երեսփոխան՝ Սաեփան էֆ. Գարաեանի տեղ նոր ընտրութիւն կատարուելով ընտրուեցաւ՝

Երուանդ Դարաեան։

ՄԵԾ ՄԻԹԻՆԿ ՄԸ

Ա.ՅԱՍՍՕՖԻԱՅԻ ԲԱՆԿԻՆ ՄԷՋ

Այսօր ժամը 7½ին Պոլիս, Այասսոֆիայի մզկիթի բակին մէջ, Օսմ. Բօսիդէէն կողմէ տեղի պիտի ունենայ մեծ միթինկ մը Սեւտրոյ և Պուլկարիոյ դէմ պոյքոթ ընելու համար։ Այս միթինկի միջոցին պիտի խօսին Օսմ. Բօսիդէէն անդամները, ինչպէս նաեւ Պետրոս էֆ. Հալաճեան։

ԹՈՒՐՔ ԵՒ ՀԱՅ ՏԻՐՈՆԱՆՑ ՄԻՈՒԹԻՒՆԸ

Թուրք և Հայ Տիրոնաց Միութիւնը պատիւ ունի ծանուցանելու թէ Տիկին Գարբրիէլ էֆ. Նորատունկեանի նախագահութեան տակ Վարիէթէ Թատրոնին մէջ տրուած ցերեկոյթէն գոյացած զուտ հասոյթը 32426¼ դահեկան, յանձնուած է Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան Բօսիդէէն։ Այս ցերեկոյթը բանտէ արձակուածներուն և աքսորէ վերադարձողներուն ի նպաստ տրուած ըլլալուն, նոյն պարագաներուն մէջ գտնուող Թուրքերը և Հայերը առանց խտրութեան պիտի կրնան օգտուիլ «Օսմ. Միութեան և Յառաջդիմութեան» քօմիթէէն դիմելով։ Յիշեալ քօմիթէէն դիմող Հայերը պէտք է որ ներկայացնեն Տեղապահ Սրբազանին մէկ գիրը, ի վկայութիւն իրենց բանտէ արձակուած կամ աքսորէ վերադարձած ըլլալնուն, առանց որոյ դիմողները պիտի մերժուին։

Ի դիմաց Միութեան
Ատենապետ ՍՐԲՈՒՀԻ Կ. ԴԱՐԱԿԷՕԶԵԱՆ

ԳԵՂԱՐ. ՎԱՐԺԱՐԱՆԸ

Իսչպէս ամէն տարի, այս տարի եւս ցուցադրուած էին Կայս. Գեղարուեստից վարժարանի աշակերտաց մրցման աշխատութիւնները՝ նախորդ տարիներէն չատ աւելի յաջող ու արդիւնաւոր։ Այս տարի թէեւ իւղաներկի բարձրագոյն դասարանէն մէջ կը պակսէին Հայ աշակերտներ, սակայն հարատարակական ճիւղի քանակերէ աշակերտաց մէջ կը գտնուէին չորս Հայեր, որոնցմէ երկուքէն՝ Պր. Յովհաննէս Թախախեանի և Պր. Մեսրոպ Միհրանեանի պատրաստած ծրագիրները (projet) որոնք un institut archéologique մը կը ներկայացնէին, ցուցանդէսին մէջ առաջին անհատաւ աշխատութիւններն էին։

Պր. Յովհաննէս Թախախեան, որ իր projetն ներկայացուցած էր երեք chassներու վրայ, մանրամասնօրէն, իրենց նրբութեան, գեղեցկութեան և caractère-ի մէջ ունեցած տատեղութիւններով տարբերին տեղը կը գրաւէր։

Պր. Մեսրոպ Միհրանեան ալ իր «բրօժէ»ն կը ներկայացնէր երեք շասիներով, որ առաջինէն ոչ նուազ կատարեալ էր։ Ցիշատակութեան արժանի էին նաեւ Պարոն Գոնսոլիի և Գէօրգ «բրօժէ»ները, որոնց առաջինը ակնառու էր իր գունի հարստութեամբ, բայց երբեք չունէր առաջինին հարատարակական նրբութիւնը և կատարեալ լրջութիւնը, նմանապէս Պր. Գէօրգի «բրօժէ»ն, թէեւ քիչ թէ չատ նուրբ, բայց չունէր առաջինիներուն երեւակայութեան բարձր թռիչքը և ճաշակաւոր ստեղծագործութիւնը։ Այս բրօժէները գնեցուած էին վերոյիշեալ դասարարդութիւններով։

Իսկ իւղաներկի բարձրագոյն դասընթացքին մէջ աչքի կը զարնէին Բուհի էֆէնտիի իւղաներկ թասլիսները, որոնք իրենց նրբութեամբ, զիմագծային առոյգ ու կենդանի ընութիւնամբ, ստուերի կատարեալ նրբանոյշ ճշգութեամբ առաջին տեղը կը գրաւէին։ Բուհի էֆէնտի ցուցադրած էր հինգի չափ թասլիսներ, ամբիշ մը չորս տարբեր դիրքով։ Ասոնցմէ մէկը ունէր նաեւ մտածողի կերպարանք՝ չափէն աւելի բնական։ Ցիշատակութեան արժանի էին Միւրթէզա և Նազմի պէյերուն թասլիսները։ Վերջինիսէ կարգին մէջ կը նշմարուէր նաեւ Պր. Դրիգոր Մխիթարեանի յաջող մէկ իւղաներկի թասլիսն։

Արձանագործութեան գասընթացքի աշակերտներէն, մեծամասնութիւնը Հայերէ բաղկացած, նշանակութեան տրամադրեցին Պարոնյաք Յարութիւնի, Դաղարսեանի և Աչտոն արձանները։ Ասոնցմէ առաջինը կը ներկայացնէր կենդանի-մարդու մը արձանը և դիցաբանական կտոր մը։ Իսկ մնացեալները կը ներկայացնեն Վէնիսի (Ափրոդիտէ) արձանը։

Ուրախ ենք որ կայս. Գեղարուեստից վարժարանի աշակերտները, նախորդ տարիներէ չատ աւելի յաջող և արդիւնաւոր ցուցադրանք մը սարքած են այս տարի։

ԳԱԼԱՏԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ԵՒՐՈՊԱ

Սեպտեմբեր 2ին, երեքշաբթի օր, Բրիւքսէլ ժամը տասնին տասներեքին ամբողջ Մամուրէթ-իլ-Ազիզը թնդաց մանչէսեան հրացանաձգութեան որոտումէն։ Քաղաքական յանցագործները արձակուած ըլլալուն՝ ինչպէս նաեւ տեղ տեղ ընդհանուր բանտարկեալներ տարբերի կերպով ճամբուած ըլլալուն պատճառով, հարիւրի աւելի բանտարկեալներ գլուխ վերցուցած էին և ազատութիւն կը պահանջէին։ Կառավարութեան այնպէս խմցուած էր թէ այս յուզումը գլխաւորաբար Զարսանճագի պէկերէն սարքուած է, որոնք երեքչորս հարիւր քիւրտ հրացանակիրներու ծրագրուած յանկարծական յարձակումով մը ազատուիլ կը յուսան եղեր և այդ պատճառով իրենց բանտակիցները դիմադրութեան կը հրաւիրեն։ Կառավարութիւնը իսիտ կորուկ մէջոցներ ձեռք առած. բանտին դարիսներուն վրայ զինուորներու և ոստիկան-զինուորներու չըղթայ մը քաշելէն եաքը, հնազանդութեան հրաւիրեց բանտարկեալները, որոնք մերժեցին։ Կրակ ընել հրամայուեցաւ զինուորներուն. ամբողջ քաղաքը սարսափի մէջ մնաց. բայց բանտարկեալները չընկրկեցան. իրենք ալ քարով չարունակեցին կռիւը, որ տեւեց աւելի քան կէս ժամ։ Կորուստը քիչ է, որովհետեւ զինուորները վախցնելու նպատակով միայն կը կրակեն եղեր։ Ամբողջը մէկ մեռեալ և երկու վիրաւոր։

Սկսել է եղեր այն լուրը թէ քիւրտեր բանտարկեալներն ազատելու պիտի գան։

* * *

Երկուշաբթի օր հոս հասաւ Տիգրանակերտէն կուսակալ Մահմուտ փաշա, որուն հանդէպ և ոչ մէկ հանկարծական արտայայտութիւն տեղի ունեցաւ, ա՛չ ժողովրդեան կողմէ ա՛չ ալ պաշտօնէութեան մեծամասնութենէն։ Սնձաղն, անշշուկ մնաց կարավարչատունը, որ դատարկութենէն կուլար կարծես։

Իր անցնելը, Տիգրանակերտէն իր ոչ-պատուաբեր մեկնումը Թուրք և Հայ ազգաբնակութեան մէջ արթնցուցած են ոչ-համակիր զգացումներ, որոնք թերեւս մօտ ատենէն անկողմնակալ արտայայտութիւններով երեւան դան։ Միմիայն պէյերու և աղաներու ջոկ դասակարգն է որ կը ջանայ համակրութիւն տարածել իր մասին, ան ալ բացարձակապէս անձնական նկատումներու և հաշիւներու բերումով։ Կը վախցուի թէ լաւ ազդեցութիւն չընէ Մահմուտ փաշա երեսփոխանական ընտրութեանց գործողութիւններուն վրայ, որոնք սկսած են արդէն քանի մը օրէ ի վեր։

Թղթակից

8 Սեպտ.

ԵԼԼԱԴԱ. (Հնդկաստան) անգլիերէն լեզուով հրատարակւող «The Armenian» ամսաթերթին մէջ ուրախութեամբ կը կարդանք, թէ Հնդկաստանի Խորհրդարանի նախագահ ընտրուած է հայազգի Տիար Ճ. Կ. Արզար և անդամ՝ Տիար Ս. Օ. Մոսէս։

"ԼՐԱՒԱՐԸ"ի մէջ կը կարդանք. «Ամսոյս 7ին պատուիրակների ժողովում Սատրախանի թեմական պատգամաւոր ընտրուեց իրաւարան Կարապետ Ագաջանեան, որ յայտնի մանդատով պիտի մասնակցէ կաթողիկոսական ընտրութիւնների էջմիածնում հոկտեմբերի 30ին։ Անա մանդատի միտքը — պաշտպանել Իզմիրլեանին որպէս առաջին թեկնածու, Բաղրատ վարդապետին՝ երկրորդ թեկնածու. վերջինիս չանցնելու դէպքում՝ Դուրեանին։ Մինչեւ ժամանակ Սատրախանի պատգամաւորը ամէն ջանք գործ պիտի դնէ՝ խանգարելու ատաւոյ եպիսկոպոսների և յատկապէս Սարգիսեան տեղապահի թեկնածութիւնը, որ յայտնի է ամբողջ Կովկասին իր յետադէմ և փասակար գործունէութեամբ։ Ընտրութիւնը ամենայաղող կարելի է համարել։»

ՆՈՒԱՅՈՐԿ. Պատրիարք Օրմանեան՝ նախընթաց օր Տեղապահին դրկեր է 180 ելեւմտեալ բաղկացեալ տետրակ մը, ուր կը գտնուի 1901ին իր կոչէն պատրաստուած քառամեայ տեղեկագիր մը։

ԳԱՍՊՈՒԱՆԵԱՆԻ ԵՒ ԱՆՏԻՈՆ ԴԱՐԱՔԻՍԵԱՆԻ Կրօն. և Գաղաք. ժողովները խնդրած են որ, Տ. Գասէն Վրդ.ի իբրեւ Առաջն. Տեղապահ դրկուիլը մը ընտրութեան հրահանգ տրուի՝ Պատրիարքարանէ։

ԳՈՊԱՍՏԻ ԳՈՒՄԱՐԵՆԸ. — Պէյնիքթաշի Թաղ. Խորհրդը 1500 և Եէնիգիւղաբնիը՝ 1000 դրչ. դրկած են Պատրիարքարան, իրենց դրկուած նպաստի տոմսակներուն արդիւնքէն։ Նոյնպէս Սիւրմարի Բարեգործական Մասնախումբը 2980 դրչ. դրկած է. իսկ Զօրլուի երիտասարդները՝ 688 դրչ.։

ԷՋՄԻԱՆԳԻՒ միաբանութենէն դպիր Յաչատուր Գալատեան որ երկար տարիներ թէ Մայրավանքին և թէ Կովկասի գանազան թեմերուն մէջ պաշտօնեար վարած է, երկի մայրաքաղաքս եկաւ Քէսապէնցէէ։ Սարկաւագը գրով մը Տեղապահ Սրբազանին դիմելով խնդրած է որ Աբմաշա դպրեվանքը ընդունուի՝ վարդապետ ձեռնադրուելու համար։

ՊՈՍՏՐՈՒԲՐԱՆԴԸ. Նամակով մը հարցուցեր է Դրիգոր էֆ. Զորեանի թէ ինչ երեսփոխան ընտրուած ըլլալով թէ Սամսոնցիէն, թէ Թոր Դարանէն և թէ Բերայէն, որուն կուտայ իր հաւանութիւնը. նոյնիսկ գիր մը գրուեցաւ նաեւ Գէորգ էֆ. Աղանեանի որ ընտրուած էր թէ՛ Եւդոկիայէն և թէ Սան-Սթէֆանոյէն։

ԽԱՐԲԵՐԴԻ նախորդ առաջնորդ Տ. Խորէն Վրդ. Պէհրիկեան կը հեռագրէ Պատրիարքարան թէ՝ Սեպտ. 27ին ճամբայ ելած է Պոլիս գալու համար։

ՊՈՍՏՈՆ ԱՏԵՍԱՆԸ այսօր նիստ պիտի գումարէ Պատրիարքարանի մէջ և պիտի զրաղի Եղնիկ, Անանիա և Վահրիճ վրդ.ներու տեղեկագիրներու քննութեամբ։ Ասանիք պիտի ստորագրէ Անանիա վրդ.ի անպարտութեան տեղեկագիրը. Եղնիկ վրդ.ի մասին՝ 1905է վերջ Պատրիարքարան հասած նամակները պիտի կարդայ. նոյնպէս պիտի լսէ թէ Վահրիճ վրդ.ի և թէ զոյն ամբաստանող կողմին բացատրութիւնները։

ԳՈՊԵՎԱՆԵՐԻ ներքին տեսուչ Տ. Մեսրոպ վրդ. Նարպեան, նամակով կը նշանակարդէ վանքին նիւթական խեղճ վիճակը, Թոչակներու անվճար մնալը և չատասիրի անօրինութիւն մը կը խնդրէ Տեղապահ Սրբազանէն։

«ՌԱԶՄԻԿ»ի մէջ կը կարդանք. — Ազգերու համերաշխութեան և բարեկամութեան գաղափարին թշնամի և մութ տարրերու կողմէ Պոլսոյ մէջ հրապարակ նետուած սուտ մը — որուն արձագանգն եղած էին դժբախտաբար յոյն լրագիրներ — հաղորդուելով Գուլկար Մամուլին, եկու չփոթութիւն առաջացնել բարեկամական ուրիշներ հասարակութեան կարեւոր մէկ մասին մէջ։ Գուլկար-Թուրք պատերազմի մը պատուն Դաշնակցութեան կողմէ տրամադրեալ 40 հազարնոց... բանակին միլիոններով... գրամական ապակցութեան առաջարկն վրայ է մեր խօսքը։ Բարեբախտաբար այդ արտասոյց և թշնամական զրոյցը իր հետ կը պատնչէ իր հերքումը և հարկ չի մղուիր երեւան հանելու հոն թաղնուած յեսին նպատակները, որուն չուտով պիտի թափանցեն ազատասիրաբար Գուլկար Մամուլն ու բարեկամ-հասարակութիւնը։

*** Հայրենիք դարձող գաղթականներու օժանդակութեան հարցի կովկասի մէջ եւս կը չարունակէ մտքերը զբաղեցնել։ Ասկէ քանի մը չարաթ առաջ այդ նպատակով Թիֆլիս քաղաքի մէջ ընտրուած Յանձնաժողովը չի վաւերացուեցաւ ցարդ պատիանեալ իշխանութեան կողմէ, այնպէս որ խնդիրը կը մնար երեսի վրայ, մինչ մեւս կողմէ վերադարձողներու հանանքը երթալով կ'ուռի, որոնց մեծամասնութիւնը զուրկ է նիւթական ամէն հնարաւոր միջոցներէ։ Այս անհրաժեշտութեան առջեւ Կովկասի Բարեգործական Միութիւնը որոշեր է իր վրայ առնել Կովկասէն Հայրենիք վերադարձող գաղթականներու պէտքերը հոգալու պարտականութիւնը, յոյս դնելով իր հարկի հասարակութեան օժանդակութեան վրայ։ «Գործ» կ'առաջարկէ Բարեգործական Միութեան Խորհուրդին, նախապէս ընտրուած Յանձնաժողովն եւս հրաւիրել իրեն օգնութեան, թէ գործին ուժի մղում տալու և թէ յարգած ըլլալու համար զայն ընտրող հասարակութեան ձայնը։

ԳՈՐՈՑԱՍԻԼԻՔ Տիկնոջ Ընկերութիւնը երկրորդ անգամ ըլլալով Ընդհ. Ժողով գումարեց չարաթ օր։ Անդամներուն մեծ մասը ներկայ էին և նորեր ալ անդամակցեցան։ Դպրոցասէրի նոխկին ուսուցիչ Յովհաննէս էֆ. Հինդլեան ալ ներկայ կը գտնուէր մասնաւոր հրաւէրով։ Տիկին Հիւրմիզ համաբարեկ բնարուեցաւ միաձայն հաստատութեամբ։ Գործադիր ժողովի խորհրդական ընտրուեցան՝ Տիկին Ս. Սէրվիչէն և Տիկին Է. Խորասանեան։

ՀԲԱՆԻՔ.— Կը հրաւիրուին կեդր. վարժարանի բոլոր ուսանողները ներկայ գտնուիլ վաղն առաւ. ժամը 3ին վարժարանին ամփիթատրոնին մէջ Ընդհ. Ուսանողական Միութիւն մը կազմելու մասին խորհրդակցելու համար։

ԳԻՇԵՐՈՒԱՆ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՖԷՐՏԻՆԱՆՏ ԹԱԳԱՒՈՐԻՆ ՄՈՒՏՔԸ ՍՕՖԻԱՅԻ ՄԷՋ

ՍՕՖԻԱ., 12 հոկտ.— Թագաւորին ընդունելութիւնը Սոֆիայի մէջ սարքուած էր ոչ թէ կառավարութեան, այլ քաղաքացիութեան կողմէ, ինչ որ կ'ապացուցանէ թէ եղածը ժողովրդական ցոյց մըն է միայն։ Այն ճամբան ուրկէ արքայական թափօրը պիտի անցնէր, երկու կողմի վրայ զարդարուած էր դրօշակներով, ծաղիկներով և գաւիներով։ Կարգադրեցեալ էին «Զ

ՍԻՆԿԷՐ

ԿԱՑՍ. ՊԱՒԱՏԱՆ ՀԱՑԹԱՑԹԻՉ

THE SINGER MANUFACTURING Cie.

Սինկէրի կարի մեքենաները զուտ անգլ. պողպատէ չինուած ըլլալով, իրենց տոկունութեամբ այնքան գնահատուած են, որ ալիսարիս ամէն կողմը տարածուած են և բոլոր ցանկութիւնը, դերձակներն ու կօշկակարները լոկ Սինկիրի մեքենայ սկսած են գործածել։ Սինկէր Ընկերութիւնը ցարդ 490է աւելի պատուոյ վկայական և չքաղաքամեդալներ ստացած է բոլոր ցուցահանդէսներէն։

Մասնաճիւղեր բազմաթիւ Թուրքիոյ մէջ։

Սինկէրի մեքենաները կը ծախուին մեծագոյն Սինկէր Ընկերութեան վճռատուներուն մէջ։

Բերա — 1. Մեծ փողոց, Պոն Մարշէի դիմաց թիւ. 343 և 343 կրկին։
» — 2. » » Գալաթիա Սերայի դիմաց։
Գալաթա — 1. Սինկէր խան Թիւնէլի հետ։
» — 2. Քրամպալի կայարանին դիմաց։
Պոլիս — 1. Սալիթան ամամ թիւ 2։
» — 2. Սալիթան Զայազիտ, Քրամպալի կայարանին դիմաց թիւ 13։
Սկիւտար — 1. Ջարլը Պոյը, թիւ 120։

Դասերը և նորոգութիւնները ձրի։ Սինկէր Ընկերութեան կերը. վարչատեղին կը գտնուի Բերա. Մեծ փողոց թիւ 343 և 343 կրկին, Սարգիս պէյ Ցիւղ Օղլուի առանը։ 16 50—8

ՎԻՃԱԿԱՀԱՆՈՒԹԻՒՆ
ԵՐԿՐԱԳՈՐԾԱԿԱՆ ՊԱՆՔԱՅԻՆ

ՆՈՐ ՅԱՑՏԱԳԻՐ

Կայս. կառավարութեան բարձր հովանիին տակ ապասանող զաղթականներու դարման ծախքին համար Երկրագործական Պանքային կողմէ կազմակերպուած վիճակահանութիւնը այսօրհետեւ ամէն ամսոյ սկիզբը պիտի կատարուի։ Պարգեւ չչահող տոմսակները ամբողջ տարի մը պիտի կրնան մասնակցիլ վիճակահանութեանց։ Ամբողջ տոմսակներու արժէքին հարիւրին ութսունտասնչորսիցը պարգեւներու և ամօրթիներու պիտի յատկացուի։ Ուստի սոյն վիճակահանութիւնը հանրօգուտ կերպով բարեփոխուած է։ Նոր կազմակերպութեամբ տասնակներուն թիւը պիտի ըլլայ 250,000, և ասոնցմէ 62,500 թիւ պարգեւ ու ամօրթի պիտի չտրուի։ Իսկապէս կ'երեւի տարեւ հրատարակուած յայտագրէն, մեծ պարգեւը 12,000 ոսկի է, և անկէ զատ երկու, երեք, չորս, հինգ և վեց հազար ոսկիի նպաստաւոր պարգեւներ ալ կան։ Տոմսակները զանազան տարբերութիւններ ունին։ տմբողջ, կէս, մէկ քառորդ և մէկ ութերորդ։ Ամբողջ տոմսակին դիմաց նշանակուած է երկու օսմ. ոսկի, կէսին՝ մէկ օսմ. ոսկի, քառորդին՝ կէս օսմ. ոսկի և մէկ ութերորդին՝ մէկ քառորդ օսմ. ոսկի։ Տոմսակ գնողներուն դիւրութիւն մը ըլլալու համար՝ կէս, քառորդ և մէկ ութերորդ տոմսակներուն մէկ մասը չորս թիրամի յատուկ երեքական կասրի բաժնուած է։ Օրէնքով կազմուած տոմսակները՝ մէջիտիէն 19 դրուշի հաշուով՝ կէս տոմսակներուն գինը 72 դրուշ է, մէկ քառորդինը՝ 36 դրուշ, իսկ մէկ ութերորդինը՝ 18 դրուշ։ Երկրագործական Պանքայի կեդրոնատեղիէն և Կոմսրջին գլուխը գտնուող մասնաճիւղէն ուեւեքանակ տոմսակ գնողներուն հետեւեալ դէպքերը պիտի ըլլան. մէկ անգամէն 10 հատիկի տոմսակ գնողներուն %ին 7. մէկ տարուան ժամանակամիջոցին 1001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 8, 2001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 9, 3001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 10ը, և 10,001 ոսկիի տոմսակ գնողներուն %ին 12. ումեւորդ թիրամը պիտի կատարուի 1324 հոկտ. 1ին, Հանրօգուտ Շինութեանց նախարարութեան պաշտօնական մէջ, ի ներկայութեան Պանքայի վարչական խորհուրդի անդամներուն, հայոց ակային և եւմական, հայոց ակայութեանց Ատենին և Օսմ. Կայս. Պանքայի կողմէ կարգուած պաշտօնեաներէ կազմուած մասնաւոր մարմնոյ մէջ։

1324 տարուան յատուկ Երկրագործական Պանքային վիճակահանութեան յայտագիր

Ա. ԹԻՐԱԺ (Մարտի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	600000	600000	1	300000	300000
1	200000	200000	1	100000	100000
1	100000	100000	3	40000	120000
2	40000	80000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000
3150	200	630000	—	—	
3500		2170000	3500		1710000

Բ. ԹԻՐԱԺ (Ապրիլի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	300000	300000	1	300000	300000
1	100000	100000	3	40000	120000
3	40000	120000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000
3150	200	630000	—	—	
3500		1710000	3500		1710000

Գ. ԹԻՐԱԺ (Մայիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	300000	300000	1	300000	300000
1	100000	100000	3	40000	120000
3	40000	120000	5	20000	100000
5	20000	100000	15	10000	150000
15	10000	150000	50	4000	200000
50	4000	200000	275	400	110000
275	400	110000	3150	200	630000
3150	200	630000	—	—	
3500		1710000	3500		1710000

Դ. ԹԻՐԱԺ (Յունիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	300000	300000	1	300000	300000
1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1710000	3500		1710000

Ե. ԹԻՐԱԺ (Յուլիսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000

Զ. ԹԻՐԱԺ (Օգոստոսի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000

Է. ԹԻՐԱԺ (Սեպտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000

Ը. ԹԻՐԱԺ (Հոկտեմբ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000

Թ. ԹԻՐԱԺ (Նոյեմբերի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	400000	400000	1	400000	400000
1	100000	100000	1	100000	100000
3	40000	120000	3	40000	120000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		1810000	3500		1810000

Ժ. ԹԻՐԱԺ (Դեկտ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	500000	500000	1	500000	500000
1	200000	200000	1	200000	200000
1	100000	100000	1	100000	100000
2	40000	80000	2	40000	80000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		2070000	3500		2170000

ԺԱ. ԹԻՐԱԺ (Յունվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.	Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	600000	600000	1	600000	600000
1	200000	200000	1	200000	200000
1	100000	100000	1	100000	100000
2	40000	80000	2	40000	80000
5	20000	100000	5	20000	100000
15	10000	150000	15	10000	150000
50	4000	200000	50	4000	200000
275	400	110000	275	400	110000
3150	200	630000	3150	200	630000
3500		2070000	3500		2170000

ԺԲ. ԹԻՐԱԺ (Փեբրվ.ի սկիզբը)

Հատ	Ոսկին 100ին	Հմգ.
1	1200000	1200000
1	500000	500000
1	400000	400000
1	300000	300000
1	200000	200000
10	100000	1000000
20	40000	800000
65	20000	1300000
300	10000	3000000
750	4000	3000000
1250	800	1000000
21600	200	4320000
24000		17020000

ՀԱՄԱՌՕՏ

	Ոսկին 100ին
Բոլոր թիւերուն երկու օսմ. ոսկիի արժէքով չրջաբերութեան հանուած երկու հարիւր յիսուն հազար տոմսակներուն փոխարժէքը	50,000,000
	50,000,000

ԾԱԽՔԵՐ

	Ոսկին 100ին
Շահող թիւերուն համար արուելիք հարիւրին 75ը	37,510,000
Գաղթականներու ցանձնաժողովին պատկանած հարիւրին 17ը	8,500,000
Գործի և վարչութեան ծախքերուն փոխարժէքը եղող հարիւրին 8ը	3,990,000
	50,000,000

ՄՈԽՐԱՋՈՒՐԻ ՊԷՏՔ ՉԿԱՅ

ՈՐ ԿԸ ՓՏԵՑՆԷ ՁԵՐՄԱԿԵՂԷՆԸ ԱՅԼ

ՎԱՐԷՔԻՆԱՅԻ

ՈՐ ՆՈՐ ԿԸ ՊԱՀԷ ՁԱՑՆ

Գիս իտալացի ճանաչուած քիմագէտ Հէրիլ Ռամարիցիի 75% խնայողութիւն!!! Մեծ դիւրութիւն, կատարեալ մաքրութիւն եւ ճեռկութիւն,

ԱՆԹԵՐԻՀԱԿԱՆԵԼՈՒՄ

ԵՒԼ ՓՈՐՁԻՐԵ՝ ԴՈՒՐ ԱԼ ՊԻՏԻ ՀԱՄՈԶՈՒԻՐ

Քանի մը մրցանակներ ստացած է զանազան ցուցահանդէսներէ, վկայագիրներ՝ զանազան կառաւներէ, տեղեկագիր պարատոն քիմագէտ Պ. Սիմկոսէ և կայս. բժշկական վարժարանի բրոֆէսէր Տօքթ. Ձէլարանէ։

ՌՈԼՈՐ ՆՊԱՐԱՎԱՃԱՌՆԵՐՈՒՆ ԵՒ ԲՈՕԼԻՐԱԹԻՒՆ ՓՈՎ ԿԸ ԳՏՆՈՒԻ

Միայն ներկայացուցիչ Թուրքիոյ եւ Պուլկարիոյ համար

ԲԱԲԱԵՕԱՆՆՈՒ, ՖՕԼԱՍԻ ԵՒ ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

Պաղատ խան, թիւ 7, Կ. Պոլիս

ԳՈՐԾԱԿԱԼՆԵՐ ԿԸ ՓՆՏՌՈՒԻՆ ԳԱՒԱՌՆԵՐՈՒ ՄԷՋ 50—14

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻՅԷ

Ա. Զ. Դ.

Շիրքէթի Խայրիէի չոգեկառուցը ժամանակացոյցերուն ապագրութիւնը նուազագոյն պիտի կատարուի երեք տարուան սեւագրութեամբ։ Մասնակցիլ և կամ նուազագոյնին պայմաններուն վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողներէն կը խնդրուի դիմել Ընկերութեան վարչութեանը։

*** Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը ամբարդում ի վաճառ հանած է հեղկական լուղի 53 դարպաս տակառներ և ձուլուած երկաթէներ 200 թոնոյի չափ՝ Խասգիւղի գործարանին մէջ։ Մասնակցիլ և աւելի տեղեկութիւն առնել ուզողներէն կը խնդրուի նոյն վարչութեան դիմել՝ հարկ եղած երաշխաւորութիւններով։

*** Արդէն տոմսակ՝ 500 հատ, ապրիլ գամ՝ 40 օրուա, ուեւոնցին փայտ՝ 500 օրուա, հատարակ թուղթ՝ 70 քիլօ, մամ՝ 350 քիլօ, ատրնգ՝ 2000 հատ և սեւ ներկ փոշի 150 քիլօ։ Ասոնց գնումը նուազագոյնով պիտի կատարուի։ Մասնակցիլ ուզողներէն կը խնդրուի դիմել Շիրքէթի Խայրիէի վարչութեան՝ հարիւրին տասը երաշխաւորութեան գումարով։

*** Խծուած վանթիրի) 4000 քիլօ, ոտաս՝ 4500 քիլօ, վէրնի՝ 150 տուփ, մինիամ՝ 50 տակառ, ձուլածոյ կոտրուք քիլայ՝ 10 թոնս և Բիկ Այրէն՝ 10 թոնս։ Շիրքէթի Խայրիէի վարչութիւնը նուազագոյնի կը դնէ վերոգրեալ իրեղէններուն մասնակարարութիւնը։ Մասնակցիլ և կամ նուազագոյնին պայմաններուն վրայ տեղեկութիւն առնել ուզողներէն կը խնդրուի դիմել նոյն վարչութեան։

ՏՆՕՐԻՆՈՒԹԻՒՆ

23 սեպտ. 1908 5—3

ՎԵՐԼՈՒԾՈՒՄԸ ՑՈՑՑ ՏՈՒԱՒ ԹԷ

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Իսկական կատարեալ սնունդ մը կը կազմէ. բժիշկներուն եւ մայրերուն միաձայն վճռին համաձայն

ՆԷՍԼԷԻ ԿԱԹԸ

Թանկագին սնունդ մրն է տղոց եւ տկարակազմներու համար։

50—31

ՔՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷ

ՀԱՇՈՒԵԿԵՑԻՆ 31 Օգոստ. 1908ի

ՊԱՐՏԱՏ	Դրանք
Մնակ. մնչ զանուած դրմ.	162,702,236.23
Թղթադրամակ	1,233,297,423.26
Ոսկեղէն	375,024,595.61
Ընթացիկ հաշիւներ	476,661,899.92
Պարտաթղ. արժեթղ. եւն.	9,245,384.59
Անշարժ կալուածներ	35,000,000.—
Զանազանք	32,606,074.34
Ֆրէ.	2,324,537,613.95

ՊԱՀԱՆՋՔ	
Պահեստի դրամագլուխ դրմ.	756,100,593.89
Ընթացիկ հաշիւներ	936,767,948.25
Ընդունուած փոխանակագիր	113,152,836.35
Վճարելի պարտամիջոց	48,048,765.12
Զանազանք	95,467,470.34
Պահեստի դրամ	125,000,000.—
Դրամագլուխ ամբողջ վճրդ.	250,000,000.—
Ֆրէ.	2,324,537,613.95

Վարչ. Խորհրդոյ Նախագ.
Է. ՊԷՔԷՆՕՏ

ՕՍՄ. ՀԱՆՐ. ՊԱՐՏԻՐ ՎԱՐՉՈՒԹԻՒՆ

Ա.Զ.Դ.— Ընդհ. Տնօրէնութիւնը կը ծանուցանէ թէ Էկիրտիր (Թոնիա) գաւառակին մէջ Բէօրրիւօղլու և Դալալա լիճերուն ձկնորսութեան տուրքը, որուն պայմանաժամը օգոստոս ամսուն վերջը կը լրանայ և երեք տարուան համար 92,000 դրուշի վարձու արուած էր նախապէս, յիս. 1էն սկսեալ աճուրդի դրուած է դարձեալ երեք տարուան համար։ Աճուրդին պայմանաժամը մինչեւ հոկտ. 15 (Հ. Ն.) երկարացուած ըլլալուն, կ. Պոլսոյ մէջ մասնակցիլ ուզողները եթէ կը փափագին տեղեկութիւններ ստանալ աճուրդին վրայ, կրնան ներկայանալ Հանր. Պարտքի Ընդհանուր Տնօրէնութեան (Ոգելից Բամպերներու ճիւղ)։

PHŒNIX ASSURANCE LD. Cº

"ՖԻՆԻՔՍ,,

ՀԻՄՆԵԱԼ Ի ԼՈՆՏՈՆ 1782ԻՆ

ԿԸ ԳՈՐԾԷ Ի ՊՈԼԻՍ 1869ԷՆ Ի ՎԵՐ

ԱՆԳԼ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐ. ԸՆԿ.

Դրամագլուխ եւ պահեստի դրամ Անգլ. ոսկի 4,218,000

ՖԻՆԻՔՍ սոսկ հրդեհի դէմ Ապահովագրական Ընկերութիւն մըն է, ծառօթ իր պատասխանատուութեամբ և վճարումներով։

ՖԻՆԻՔՍ կ'ապահովագրէ հրդեհի և կայծակի դէմ ամէն տեսակ անշարժ և շարժուն ստացուածք, յայտնապատասխան պայմաններով։

Ընկերութեան ճանաչանքն եղան է

ՈՒՆԳԱՄՏՈՒԹԻՒՆ

ԵՒ ԱՆՄԻՋԱԿԱՆ ՀԱՏՈՒՑՈՒՄ ՎՆԱՍՈՒՑ

Ցարդ վճարուած է առաւել քան 27000000 անգլիական ոսկի։

Ընդհանուր գործակալ Պոլսոյ և գաւառաց

Դ. ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Վիքտորիա խան, Պանք Օրոմանի մօտ,
Գալաթիա։

Փոխ գործակալ ի Պոլիս

Ֆնագլեան խան ՃԻՎԱՆ ԹԷՔԻՐԵԱՆ

ՕՍՄ. ԱՊԱՀՈՎԱԳՐԱԿԱՆ

ԸՆԴՀ. ԸՆԿԵՐՈՒԹԻՒՆ

ՀԻՄՆԵԱԼ՝ ՎԵՀ. ՍՈՒԼԹԱՆԻՆ

1892 Օգոստ. 2/14 եւ 1320 Սէֆեր 20 թուականի Ֆերմանով

Դիմել Ընկերութեան Կեդր. գրասենեակը, Գալաթիա, Նաղլը խան, Հէլվաքէն փողոց, թիւ 14, Քօօբէրաթիվ վաճառատան դիմաց, կամ հետեւեալ հասցէներուն.

Պոլիս, մասնաճիւղ Օմմ. Կայս. Պանքայի Եէնի Ճամիի հրապարակ։
Պոլիս, Մ. Ի. Սատօք, Շէյխ իլ Խուլամ խան, Պանճէ Գարու թիւ 10.
Պոլիս, Ապոտ պէյ և Ընկ. Վէրնէճիլէր փողոց.
Պոլիս, Պ. Ս. Սամէլօղլու, Եմին-Էնիւ.
Պանչէ Գարու Իլմիր փողոց.
Գալաթիա, Ալէքսանդր Անասթասիասի չուկայի հրապարակ։
Գալաթիա, Մ. Ա. Անդրիա, Մօտա ճամասէսի.
Պէօյլիքտէրէ, Մ. Ա. Տէմարքի.
Բերա, Մասնաճիւղ Օմմ. Կայս. Պանքայի Մեծ Փողոց.
Շիշլի, Մ. Է. Ռոսի, Պէօյիւքտէրէ ճամասէսի, թիւ 137.
Ղալաթիա, Մ. Ա. Բիրճանց, թիւ 12 Թիւնէլ խան.
Մեծ Կղզի, Ռէսսալ էֆ.
Մարմարիզա, Մ. Ա. Անկէլիսէս, կայսրանի հրապարակ։
Սան Սթէֆանօ, Բէյլէճեան էֆ.

17 Գործակալութիւնք օսմ. գլխաւոր քաղաքաց մէջ։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ ՕՍՄ. ԵՐԿԱԹՈՒՂԻ

Երթեւեկութիւն կատարուելու 1908 սեպտեմբեր 14 (Ն. Տ.) երկուշաբթի օրեն սկսեալ

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԳՈՆԻԱ

ԵՐԹ Դարձ. 223 Ժամ Ամ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԵՐԹ Դարձ. 224 Ժամ Իրկ.
Ժ. Վ.		Ժ. Վ.
12 —	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն. 3 —
12 42	» Կէօքսէ Բրսրբ	մկն. 2 20
1 39	» Սապանճը Բունար	» 1 38
2 33	» Սլաքունտա	» 12 42
3 14	» Զէքիրլէր	» 11 53
4 11	» Տէօյիր	» 11 05
5 04	» Համամ	» 10 20
5 14	» Կաղրիկէօղ Համամ	» 9 53
5 41	ժմն. Աֆ. Գարա Հիսար	մկն. 9 44
6 01	մկն. Աֆ. Գարա Հիսար	ժմն. 9 13
6 41	» Պէօյիւք Զօպանլար	» 8 53
7 36	» Զայ	» 8 20
8 21	» Իսհագլու	» 7 33
8 45	» Եասսիան	» 6 40
9 16	» Ադ Չէհիր	» 6 15
9 48	» Աղարի քէօյ	» 5 53
10 30	» Զավուշէր քէօյ	» 5 13
11 08	» Իլկին	» 4 35
11 55	» Դասրն-Խանը	» 4 03
12 50	» Սէրայ-Ինի	» 3 09
1 22	» Մէյսան	» 2 27
2 22	» Բունար-Պաշը	» 1 47
3 —	ժմն. Գոնիա	» 12 42
Իրիկ.		Առտ.

ԷՍԿԻ ՇԷՀԻՐ - ԷՆԿԻՒՐԻ

ԵՐԹ Դարձ. 122 Ժամ Առտ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԵՐԹ Դարձ. 121 Ժամ Իրիկ.
Ժ. Վ.		Ժ. Վ.
1 —	մկն. Էսկի Շէհիր	ժմն. 11 —
1 44	» Ագ Բունար	մկն. 10 18
2 24	» Ալբիս Քէյ	» 9 46
3 4	» Գէլիք Սախուր	» 8 58
4 9	» Մարիքէօյ	» 8 1
4 58	» Պիչէր	» 7 4
5 35	» Մասիլէր	» 6 27
6 9	» Պէյլիք Քէօփրիւ	» 6 —
7 3	» Բօլաթլի	» 5 16
8 21	» Մալի Քէօյ	» 3 49
9 15	» Սէնճան Քէօյ	» 2 47
10 —	ժմն. Էնկիւրիւ	մկն. 2 —
Իրիկ.		Առտ.

ՀԱՄԻՏԻԷ - ԱՏԱԲԱԶԱՐ

ԵՐԹ Դարձ 424 Խառն Իրկ.	ԿԱՅԱՐԱՆ	ԵՐԹ Դարձ 421 Խառն Առտ.
Ժ. Վ.		Ժ. Վ.
7 15	մկն. Համիտիէ	ժմն. 5 03
7 33	ժմն. Ատա-Բազար	մկն. 4 45

ԱԼԱՇԵՀԻՐ - ԲԷՕՓԱՀԻՍ.

ԵՐԹ Կայարան	Կո. 322 Խռ. Առ. Ժ. Վ.	324 Խռ. Իր. Ժ. Վ.
Ալաշեհիր մկն.	2 35	12 45
Բէօփահիսա ժմն.	2 55	1 05

ԴԱՐՁ Կայարան	Կո. 321 Խռ. Առ. Ժ. Վ.	323 Խռ. Իր. Ժ. Վ.
Բէօփահիսա մկն.	2 —	12 05
Ալաշեհիր ժմն.	1 40	11 45

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱ — ԷՍԿԻՇԷՀԻՐ

ԵՐԹ Կառ. Թ. 44 Խռ. Ժ. Վ.	Թ. 46 Խռ. Ժ. Վ.	ԿԱՅԱՐԱՆ		Կառ. Թ. 41 Խռ. Ժ. Վ.	Թ. 43 Խռ. Ժ. Վ.
առ. 12 32	իր. 7 45	մկն.	Քարաքէօյ Կամարլը	ժմն. 4 44	առ. 11 55 իր.
12 52	8 05	ժմն.	Հայտար Փաշա	մկն. 4 24	11 15
1 22	8 15	մկն.	» »	ժմն. 4 12	10 54
2 37	9 29	ժմն.	Բէնթիք	մկն. 2 58	9 50
2 45	9 40	մկն.	»	ժմն. 2 44	9 39
3 06	10 01	»	Թուզլա	մկն. 2 24	9 17
3 28	10 24	»	Կէյզղէ	» 2 02	8 55
3 05	10 48	»	Տիլ Իսքէլէսի	» 1 33	8 26
4 —	10 58	»	Թավշանճիլ	» 1 19	8 16
4 16	11 17	»	Հէրէքէ	» 1 08	8 06
4 37	11 39	»	Սարքմա	» 12 41	7 42
4 49	11 51	»	Թիւթիւն Զիգիլիք	» 12 29	7 30
4 59	12 02	»	Տէրինէ	» 12 18	7 21
5 13	12 18	ժմն.	Իզմիտ	մկն. 12 —	7 06
5 38		մկն.	»	ժմն.	6 41
6 11		»	Պէօյիւք Տէրպէնտ	մկն.	6 10
6 39		»	Սապանճա	»	5 41
7 03		»	Համիտիէ	»	5 25
7 44		»	Կէյվէ	»	4 32
8 04		»	Ագ Հիսար	»	4 10
8 33		»	Մէքէճէ	»	3 45
8 57		»	Լէֆքէ	»	3 13
9 32		»	Վէզիր Խան	»	2 38
10 12		ժմն.	Գիւլէճիկ	մկն.	2 02
10 24		մկն.	»	ժմն.	1 50
11 32		»	Քարաքէօյ	մկն.	1 —
12 13		»	Պօզիւք	»	12 24
12 59		»	Ին Էօնիւ	»	11 48
1 29		»	Զուքուրբ Հիսար	»	11 16
իր. 2 07		ժմն.	Էսկի Շէհիր	»	10 40 առ.

Քօլեզիօ չոգենաւը, նուազագոյն Պրամիլը։
Ընդհանուր մասնաւոր Հալէն հոս կը ապասուի։
Թուրիզ ագենտը, նուազագոյն Ֆարն, նոյ. 1ին, Բէյօղլիէնէ և Օտեսա։
Դիմել Գործակալներուն՝ Ֆ. Հիլլ Եւրիզոն
Թիւ 22—24, Բիւյիւք Միւլիք խան, Գալաթիա 10 50—3

ԽՆԱՅՈՂԱԿԱՆ ՍՆՏՈՒԿ

ՎԻՆԸԸՐ ՊԱՆՔ - ՖԷՐՈԱՅՆ

Կ. ՊՈԼՍՈՅ ՄԱՍՆԱՃԻՒՂ

ԴԱԼԱԹԻԱ ԵՒ ՊՈԼԻՍ

Դրամագլուխ 130 միլիոն ֆուրոն, ամբողջովին վճարուած։
Պահեստի դրամարկղ 38,000,000 ֆուրոնի չափ։

ԴԱՐԼԱՒՈՐ ՊԱՆՔԱՅԻՆ ԾԱՌԱՅՈՒԹԻՒՆ

Վճարումները ոսկեղրամով ըլլալու են։ Ցիրուն գրաչէն վար վճարում չընդունուիր։

Վիքթոր Պանճ-Ֆերայն այսօր հարիւրին 3½ տոկոս կը վճարէ 1000 ոսկիէն վար գումարներու համար, իսկ անկէ աւելի գումարներու համար՝ հարիւրին 3։ Սակայն կրնայ տոկոսին տակը իջեցնել կամ ուեւելցնել տեղական լրագրներու միջոցաւ 15 օր առաջ խնդրոյ տալէ յետոյ։

100 ոսկիէն վար գումարները կրնան եւ առնուիլ ամէն տարի։

100 ոսկիէն վեր գումարները կրնան եւ առնուիլ գրաւորապէս ու կանխաւ ըլլալիք ազդարարութեամբ մը յետ